

VILNIAUS UNIVERSITETAS
TEISĖS FAKULTETAS
KONSTITUCINĖS IR ADMINISTRACINĖS TEISĖS KATEDRA

**Neakivaizdinio skyriaus
V kurso Valstybės valdymo
ir teisės studijų atšakos studento
EUGENIJUS GODVOD**

Magistro baigiamasis darbas

**EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBA:
KOMPETENCIJA IR VEIKLOS PRAKTIKA**

Darbo vadovas - Doc. dr. Arvydas Andruškevičius

Recenzentas - Prof. Antanas Marcijonas

Vilnius, 2008

TURINYS

ĮVADAS	2
1. GLAUSTA EISMO PRIEŽIŪROS TEISINIO REGULIAVIMO IR INSTITUCIJŲ RAIDOS LIETUVOJE APŽVALGA	4
2. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS UŽDAVINIAI IR FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMAS	8
2.1. Eismo priežiūros tarnybos uždaviniai	8
2.2. Eismo priežiūros tarnybos funkcijos	9
2.2.1. Kelių būklės (kelių eismo sąlygų) kontrolė	9
2.2.2. Kelių eismo taisyklių laikymosi kontrolė ir eismo įvykių įforminimas	13
2.2.3. Administracinės atsakomybės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus reglamentavimas ir Eismo priežiūros tarnybos praktika jį taikant	22
2.2.4. Prevencinės eismo saugumo funkcijos vykdymas	43
2.2.5. Informacijos teikimo funkcija	47
3. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS PAREIGŪNŲ PRIIMTŲ NUTARIMŲ TAIKYTI ADMINISTRACINĘ ATSAKOMYBĘ GINČIJIMAS	48
4. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS VEIKLOS EFEKTYVUMO REZERVAI	54
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	56
LITERATŪROS SĄRAŠAS	60
SANTRAUKA	64
SUMMARY	65
PRIEDAI	66

IVADAS

Lietuvos Respublikoje keletą pastarųjų dešimtmečių yra stebima žymi automobilizacijos kilimo tendencija. Todėl natūralu, kad dėl sparčių automobilizacijos tempų ir didėjančio eismo intensyvumo vis sunkiau užtikrinti saugumą Lietuvos Respublikos keliuose ir gatvėse. Kiekvienais metais Lietuvoje daugėja eismo įvykių, kuriuose žūsta arba sužalojami žmonės. Lietuva 2007 m. pagal žuvusiųjų skaičių, tenkantį 1 mln. gyventojų, atsidūrė paskutinėje vietoje tarp Europos Sąjungos valstybių. Kadangi šalies ekonominių ir socialinių rodiklių augimas be transporto nebeįsivaizduojamas, todėl valstybės institucijų pareiga – užtikrinti saugų eismą kuo efektyvesnėmis priemonėmis. Efektyvi eismo kontrolės sistema suprantama kaip teisinių, techninių, organizacinių priemonių kompleksas, skirtas efektyviam eismo saugumui užtikrinti. Galima teigti, kad žuvusiųjų eismo įvykiuose skaičiaus sumažinti nepavyksta ne tik dėl netinkamos eismo dalyvių elgsenos kelyje, nesukurtos saugios eismo dalyviams aplinkos, kurios svarbiausias pagrindas - efektyvios inžinerinės saugaus eismo priemonės, bet ir dėl netinkamos teisinės bazės, neefektyvios eismo dalyvių kontrolės.

Policijos veiklos vykdant eismo priežiūrą paskirtis – sudaryti kryptingo ir ilgalaikio saugaus eismo gerinimo sąlygas, numatyti ir įgyvendinti atitinkamas priemones, padėsiančias sumažinti avaringumą keliuose, kad eismo sauga keliuose būtų pasiekta ne vien baudžiamųjų priemonių pagalba, bet padarant ją saugesnę teikiant socialinę pagalbą eismo dalyviams, šviečiant visuomenę, kartu principingai ir griežtai vertinant ypatingai pavojingus, eismo saugumo situaciją Lietuvoje lemiančius eismo dalyvių pažeidimus.

2005 m. liepos 8 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 759 patvirtinta Valstybinė saugaus eismo automobilių keliais 2005-2010 metų programa¹, kurios paskirtis sudaryti kryptingo ir ilgalaikio saugaus eismo gerinimo sąlygas, numatyti ir įgyvendinti atitinkamas priemones, padėsiančias sumažinti avaringumą keliuose, kad eismo sauga būtų pasiekta ne mažinant žmonių judėjimo laisvę, o padarant ją saugesnę. Šia programa siekiama įgyvendinti Europos sąjungos tikslą – iki 2010² metų sumažinti per pusę žuvusiųjų kelių eismo įvykiuose. Šioje programoje nemaža dalis numatytų uždavinių ir priemonių, užtikrinančių saugų eismą, tenka ir Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos. Todėl būtina daug dėmesio skirti eismo priežiūrą vykdančios policijos darbo tobulinimui,

¹ Valstybinė saugaus eismo automobilių keliais 2005-2010 metų programa // Valstybės žinios, 2005, Nr. 84-3117.

² Europos Komisijos komunikatas dėl 2003 m. spalio 21 d. Komisijos rekomendacijos dėl kelių eismo saugumo srities nuostatų vykdymo užtikrinimo (OL C 93, 2004-04-17, p.5).

teisinės bazės tobulinimui. Svarbu įvertinti ir pritaikyti efektyviausią ir pažangiausią užsienio šalių praktiką.

Temos aktualumas. Šios magistro darbo temos aktualumą, svarbą lėmė tai, kad iki šiol pasigendama efektyvios eismo kontrolės sistemos, suprantamos kaip teisinių, techninių, organizacinių priemonių kompleksas, skirtas efektyviam eismo saugumui užtikrinti.

Todėl, manau, yra reikšminga išnagrinėti Eismo priežiūros tarnybos kompetenciją, uždavinius, veiklos praktiką, atskleisti problemas, įgyvendinant Eismo priežiūros tarnybos uždavinius ir funkcijas, bei rasti būdus atskleistoms problemoms spręsti.

Darbo objektas – Eismo priežiūros tarnybos kompetencija ir veiklos praktika.

Darbe analizuojama Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos ir Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos kompetencija ir veiklos praktika.

Darbo tikslas – išanalizuoti Eismo priežiūros tarnybos kompetenciją ir veiklos praktiką, išskirti Eismo priežiūros tarnybos veikloje iškylančias pagrindines problemas bei pasiūlyti jų sprendimo būdus.

Tyrimo metodai. Rašant darbą buvo taikomi šie tyrimo metodai:

1) Eismo priežiūros tarnybos veiklą reglamentuojančių teisės aktų sisteminės analizės metodas;

2) atskleidžiant, lyginant, iki 2008 m. sausio 1 d. ir šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso straipsnių nuostatų, susijusių su Eismo priežiūros tarnybos veikla ir funkcijų vykdymu, lyginamasis tyrimo metodas;

3) teisės aktų, reglamentuojančių administracinės atsakomybės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus taikymą sisteminės analizės metodas;

4) aiškinant Eismo priežiūros tarnybos veiklą ir funkcijas reguliuojančių teisės aktų normų turinį, darant išvadas loginis – analitinis tyrimo metodas.

Panaudoti šaltiniai. Rašant darbą buvo panaudoti šie šaltiniai: Lietuvos Respublikos (toliau - LR) administracinių teisės pažeidimų kodeksas, LR Kelių įstatymas, LR Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, LR Viešojo administravimo įstatymas, LR Policijos veiklos įstatymas, LT Administracinių bylų teisenos įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai ir kt.

Kadangi renkant medžiagą šiam darbui, specialiosios literatūros, kurioje būtų nagrinėjama Eismo priežiūros tarnybos kompetencija ir veiklos praktika, neradau, darbe buvo panaudoti Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymai.

Taip pat buvo panaudoti Vilniaus apygardos administracinio teismo nutarimai.

1. GLAUSTA EISMO PRIEŽIŪROS TEISINIO REGULIAVIMO IR INSTITUCIJŲ RAIDOS LIETUVOJE APŽVALGA

Eismo priežiūros institucijų raida yra susijusi su tam tikrais valstybės vystymosi etapais. Kuriantis valstybei, kaip organizacijai, kuriama ir policija, kaip valstybės institucija, kuriai pavedama atlikti tam tikras funkcijas, vieną iš jų – eismo priežiūrą. Dar 1588 metais Trečiajame Lietuvos Statute buvo rašoma: „Nustatome, kad didieji pirklių keliai, vieškeliai turi būti pagal seną paprotį tiek platūs, kad būtų pusantros vyties (vytis – rykštė arkliams ar jaučiams varyti) platumo. O vežimas nepakrautas turi užleisti kelią pakrautam, pėsčiasis raiteliui, raitelis – vežimui, o jeigu siauras kelias būtų, kaip, kad būna ant tiltų ir kitose blogose vietose ar žiemos metu, kad būna daug sniego, susitikę turi kelią pusiau pasidalinti, o vienas kitą neturi nustumti“. Taigi, jau XVI amžiuje, nors ir lakoniškai, tačiau ganėtinai aiškiai buvo nustatyta eismo tvarka Lietuvos keliuose.

Rusijos caro valdymo laikais Lietuvoje eismo taisyklės buvo įvestos 1896 metais, t.y. tais pačiais metais, kada Lietuvos keliais pradėjo važinėti pirmasis automobilis (prancūzų firmos „Panhard et Levassor“ lengvasis automobilis)³.

Nepriklausomoje Lietuvoje pirmosios eismo taisyklės patvirtintos 1920 m. vasario 17 d., automobiliai šiose taisyklėse buvo vadinami „mechaninės jėgos vežimais“. Šiuo metu galioja Kelių eismo taisyklės⁴, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 (su vėlesniais pakeitimais).

1932 m. spalio 1 d. Kaune, kuris tuo metu buvo laikinoji sostinė, įkurta policijos judėjimo nuovada (Laisvės al. 6, Kaunas) eismo reikalams tvarkyti. Pirmuoju įsteigtos nuovados viršininku buvo paskirtas Bronius Matulaitis (perkeltas iš Vilkaviškio apskrities).

To meto spaudoje buvo rašoma apie būtinumą steigti judėjimo policijos nuovadas kituose miestuose. I.Gilys „Policijos“ žurnale išspausdino straipsnį pavadinimu: „Steigiamos judėjimo policijos nuovados“. Jis rašė: „<…> Susisiekimo priemonių tikrinimas dabar gal tik Kaune yra tinkamai sutvarkytas, kur yra judėjimo policija. <…>. Judėjimo policijai turėtų būti pavesta tiesioginė susisiekimo priemonių važinėjimo tvarkos priežiūra miestuose ir miesteliuose<…>“.

Klaipėdos kraštas turėjo autonomiją, todėl policijos struktūra buvo kita. Čia valdė Krašto direktorija ir gubernatorius. Krašto autonominė policija ėjo viešosios policijos

³ Eismo priežiūros tarnybos istorija. <http://www.lpept.lt/lt/istorija/>; prisijungimo laikas: 2008-01-12.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 7-263; Valstybės žinios, 2004, Nr. 142-5197; Valstybės žinios, 2004, Nr. 155-5646; Valstybės žinios, 2004, Nr. 187-6980; Valstybės žinios, 2006, Nr. 108-4115.

pareigas: prižiūrėjo viešąją tvarką, transporto priemonių judėjimą visame krašte ir miesto gatvėse ir t.t.

1939 m. (atgavus sostinę Vilnių) eismo policija įsteigiama Vilniuje. Vilniaus eismo policijos nuovados viršininku paskiriamas tas pats Bronius Matulaitis.

Greitai policijai prasidėjo kiti išbandymai. TSRS okupavus Lietuvą, LTSR Ministrų tarybos 1940 m. liepos 29 d. nutarimu policija pavadinta milicija. Įkuriama valstybinė automobilių inspekcija (toliau - VAI). VAI funkcijos buvo šios: Kelių eismo taisyklių parengimas ir kova su gatvių pažeidėjais; autovežimų priežiūra ir jų techninis tikrinimas; numerių išdavimas visokioms transporto priemonėms; šoferių teisių suteikimas; kova su avaringumu autotransporte ir vietiniame transporte; avarių tyrimas; kova su transporto grobikiška eksplotacija.

Vokietijai užėmus Lietuvą, 1941 metais policijos padaliniai atkuriami tokie, kokie buvo nepriklausomos Lietuvos laikais. Vilniaus policijos nuovados judėjimo reikalams viršininku paskirtas minėtasis B. Matulaitis.

1944 m. tarybinei kariuomenei okupavus Vilnių, pradėta formuoti LTSR Vidaus reikalų liaudies komisariato Milicijos valdybos Valstybinė automobilių inspekcija. Darbas buvo organizuojamas pagal TSRS VAI nuostatus ir tvarką, kuri buvo įteisinta TSRS dar prieš Lietuvos okupaciją. VAI padaliniai įkuriami ir kituose Lietuvos miestuose, juos užėmus tarybinei kariuomenei. Buvo sukomplektuoti Gatvių eismo reguliavimo divizionai. Pirmas įkurtas 1945 m. pradžioje Vilniuje, vėliau tarnyba įkurta ir Kaune.

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę ir 1991 metais miliciją reorganizavus į policiją buvo įkurta Vidaus reikalų ministerijos Kelių policijos valdyba, vėliau Kelių policijos tarnyba.

2001 m. spalio 1 d. Kelių policijos tarnyba perorganizuota į Eismo priežiūros tarnybą, turėjusią Lietuvos viešosios policijos biuro struktūrinio padalinio statusą.

2003 m. balandžio 8 d. Policijos departamento Valdymo tarnyboje įkurta Viešosios tvarkos ir eismo priežiūros valdyba, kurioje suformuotas struktūrinis padalinys – Eismo priežiūros skyrius⁵.

Nuo 2005 m. rugsėjo 1 d. pertvarkius Lietuvos policijos eskortavimo rinktinę, įsteigta Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnyba (toliau – tarnyba)⁶. Tai specializuota policijos įstaiga. Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų⁷ 2 punkte nustatyta, kad Tarnybos paskirtis pagal suteiktus policijos generalinio komisaro įgaliojimus kartu su

⁵ Eismo priežiūros tarnybos istorija. <http://www.lpept.lt/lt/istorija/>; prisijungimo laikas: 2008-01-12.

⁶ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 5-V-334 „Dėl Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr.72-2635.

⁷ Ten pat.

Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) atstovauti policijai valstybinėje eismo saugumo sistemoje, vykdyti eismo priežiūrą Lietuvos Respublikos keliuose, taip pat vykdyti kitas teisės aktuose pavestas tam tikras specialiąsias funkcijas šalies mastu ir neteritoriniu principu.

Kelių policijos pertvarkymas į Eismo priežiūros tarnybą yra diskutuotinas valdymo sprendimas. Įvertinus šalies pagrindinius avaringumo rodiklius galima teigti, jog eismo kontrolė nėra vykdoma efektyviai. Nėra aiškios strategijos, eismo priežiūros funkciją vykdančių padalinių vieningo valdymo ir kontrolės. Be to, įgyvendinus Lietuvoje universalaus patrulio modelį, neretai dėl plačios minėtų pareigūnų veiklos apimties eismo kontrolės funkcija tampa epizodinė, formalus pobūdžio, turinti minimalią įtaką avaringumo ir su tuo susijusio traumatizmo bei kitų eismo pažeidimų prevencijai. Pagal minėtą universalaus patrulio modelį savivaldybių administraciniuose centruose žemesnės pakopos teritorinių policijos komisariatų viešosios policijos sudėtyje dirbantys pareigūnai užtikrina viešąją tvarką, vyksta į šeimyninius konfliktus, į kriminalinius nusikaltimus (kol atvyksta kriminalinės policijos pareigūnai apsaugo įvykio vietą), vykdo visas policijai pavestas funkcijas.

Praėjus septyneriems metams ketinama vėl atkurti centrinę Kelių policiją, greičiausiai jai suteikiant ir senąjį Kelių policijos pavadinimą. Pastebėta, kad visuomenei Eismo priežiūros tarnybos pavadinimas nėra priimtinas. Daugelis žmonių Eismo priežiūros tarnybą vadina iki 2001 m. buvusiu pavadinimu – Kelių policija.

2008 m. vasario mėn. 4 d. internetinis portalas Delfi paskelbė straipsnį „Vairuotojus greičiausiai vėl drausmins Kelių policija“, kuriame rašoma: „Dar praėjusių metų pabaigoje Seimas nutarimu paragino Vyriausybę iki sausio pabaigos apsispręsti, ar reikia Lietuvai Kelių policijos, kuri į Eismo priežiūros tarnybą buvo reorganizuota 2001 metais. Nutarimo projektą inicijavę parlamentarai tikėjosi, kad Kelių policijai bus galima suteikti daugiau galių nei dabatinei Eismo priežiūros tarnybai, besirūpinančiai magistraliniais keliais. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos sekretorius Stanislovas Liutkevičius Delfi sakė, kad galutinį sprendimą dėl būsimos Kelių policijos struktūros ir pavadinimo ketinama priimti artimiausiu metu, o reformas planuojama baigti per šiuos metus. „Eismo priežiūros tarnyba yra lyg ir centrinės Kelių policijos analogas, todėl ji ir turėtų likti kaip centrinė. Klausimas dabar yra keliamas dėl paties pavadinimo, ar tai turėtų būti Kelių policija, ar Eismo priežiūros tarnyba? Nematau nieko bloga, kad pavadinimą atkurtume, žmonėms būtų pakankamai aišku“, - aiškino pašnekovas. VRM sekretorius sako, kad Kelių policijos

padaliniai turėtų įsikurti ir dešimtyje apskričių centrų ir turėtų rūpintis visos apskrities eismo saugumu“⁸.

Manau, kad specializuotos policijos įstaigos – centrinės Kelių policijos atkūrimas ir Kelių policijos padalinių įkūrimas dešimtyje apskričių centrų padėtų įgyvendinti policijos veiklos vykdant eismo priežiūrą paskirtą – sudaryti kryptingo ir ilgalaikio saugaus eismo gerinimo sąlygas, eismo priežiūros funkciją vykdančių padalinių vieningo valdymo ir kontrolės, bendros veiklos strategijos, vieningos šalies policijos įstaigų administracinės veiklos praktikos eismo kontrolės srityje taikymo, numatyti ir įgyvendinti atitinkamas priemones, padėsiančias sumažinti avaringumą keliuose.

⁸ Internetinis portalas Delfi „Vairuotojus greičiausiai vėl drausmins Kelių policija“.
<http://www.delfi.lt/archive/print.php?id=15862287>; prisijungimo laikas: 2008-02-04.

2. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS UŽDAVINIAI IR FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMAS

2.1. Eismo priežiūros tarnybos uždaviniai

Eismo priežiūros tarnyba – policijos įstaiga, kurios statusas nustatytas Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 2 str. 2. p. „Policijos įstaiga – šio bei kitų įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, vykdamas įstatymais, steigimo bei kitais teisės aktais jam pavestus policijos uždavinius“⁹.

Pagrindiniai policijos uždaviniai pateikti minėto įstatymo 5 str. t.y:

- 1) žmogaus teisių ir laisvių apsauga;
- 2) viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo užtikrinimas;
- 3) neatidėliotos pagalbos teikimas asmenims, kai ji būtina dėl jų fizinio ar psichinio bejėgiškumo, taip pat asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų, kitų teisės pažeidimų, stichinių nelaimių ar panašių veiksmų;
- 4) nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencija;
- 5) nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų atskleidimas ir tyrimas;
- 6) saugaus eismo priežiūra¹⁰.

Pagrindiniai Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos uždaviniai¹¹ yra:

- 1) policijos strategijos saugaus eismo priežiūros srityje formavimas ir šios strategijos įgyvendinimo koordinavimas bei kontrolė;
- 2) prioritetinių krypčių ir priemonių saugiam eismui gerinti nustatymas;
- 3) šalies policijos įstaigų veiklos eismo priežiūros srityje koordinavimas ir kontrolė;
- 4) eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevencija;
- 5) eismo priežiūros vykdymas ir viešosios tvarkos palaikymas Lietuvos Respublikos keliuose;
- 6) šalies vadovų bei kitų oficialių delegacijų eskortavimas ir lydėjimas;
- 7) nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų keliuose užkardymas, pagal kompetenciją migracinių procesų kontrolė;
- 8) pagal kompetenciją specialiųjų policijos akcijų organizavimas ir vykdymas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje;

⁹ Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 90-2777; Valstybės žinios, 2002, Nr. 54-2116; Valstybės žinios, 2003, Nr. 42-1910.

¹⁰ Ten pat.

¹¹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 5-V-334 „Dėl Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr.72-2635.

9) pagal kompetenciją korupcijos prevencijos priemonių organizavimas bei vykdymas.

2.2. Eismo priežiūros tarnybos funkcijos

Įgyvendinant aukščiau paminėtus uždavinius, Eismo priežiūros tarnyba, jos pareigūnai vykdo atitinkamas funkcijas. Magistro darbe toliau bus nagrinėjamos šios funkcijos :

- 1) kelių būklės (Kelių eismo sąlygų) kontrolė;
- 2) kelių eismo taisyklių laikymosi kontrolė ir eismo įvykių informinimas;
- 3) administracinės atsakomybės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus reglamentavimas ir Eismo priežiūros tarnybos praktika jį taikant;
- 4) prevencinės eismo saugumo funkcijos vykdymas;
- 5) asmenų pareiškimų, skundų, prašymų ir pasiūlymų nagrinėjimo funkcija.

Saugų eismą keliais veikia daug komponentų, kuriuos galima sutelkti į glaudžiai susijusią visumą, išskiriant keturias jos sudedamąsias dalis: eismo dalyvis, transporto priemonė, kelias ir aplinka. Šios sistemos sudedamąsias dalis galima veikti įvairiomis teisinėmis, administracinėmis, inžinerinėmis, švietėjiškomis priemonėmis, mokslotiriamaisiais darbais. Visų šių sudedamųjų dalių įtaka saugiam eismui yra vienodai svarbi.

Pasirinktų Eismo priežiūros tarnybos funkcijų magistro darbe nagrinėjimas leis atskleisti esamas problemas ir bei rasti būdus atskleistoms problemoms spręsti. Tinkamas, kompleksiškas aukščiau paminėtų funkcijų vykdymas darys teigiamą poveikį eisme dalyvaujantiems, tarpusavyje glaudžiai susijusiems, komponentams.

2.2.1. Kelių būklės (kelių eismo sąlygų) kontrolė

Kiekvienais metais Lietuvoje daugėja eismo įvykių, kuriuose žūsta arba sužalojami žmonės (žr. priedą Nr. 1). Galima teigti, kad žuvusiųjų eismo įvykiuose skaičiaus sumažinti nepavyksta ne tik dėl neefektyvios eismo dalyvių kontrolės, netinkamos eismo dalyvių elgsenos kelyje, bet ir dėl nesukurtos saugios eismo dalyviams aplinkos, kurios svarbiausias pagrindas yra efektyvios inžinerinės saugaus eismo priemonės, tobulas eismo organizavimas.

2007 m. lapkričio 22 d. priimtas Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo įstatymas¹². Nauja įstatymo redakcija įsigalioja nuo 2008 m. liepos 1 d. (25 straipsnio 6 dalis įsigalioja nuo 2009 m. liepos 1 d.).

¹² Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2883; Valstybės žinios, 2002, Nr. 123-5543; Valstybės žinios, 2003, Nr. 38-1715; Valstybės žinios, 2003, Nr. 70-

Lietuvos Respublikos eismo saugumo automobilių keliais įstatymas nustato eismo saugumo automobilių keliais Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigas įgyvendinant saugaus eismo politiką, eismo dalyvių mokymą, pagrindines eismo dalyvių, už kelių priežiūrą atsakingų asmenų, policijos, muitinės pareigūnų ir kitų tikrinančių pareigūnų teises ir pareigas, taip pat pagrindinius su transporto priemonių technine būkle, techninės būklės tikrinimu, transporto priemonių registravimu susijusius reikalavimus, eismo saugumo reikalavimus keliams, siekiant apsaugoti eismo dalyvių ir kitų asmenų gyvybę, sveikatą ir turtą, gerinti transporto ir pėsčiųjų eismo sąlygas.

Reikalavimus keliams, kelių projektavimui, tiesimui ir priežiūrai, kelio statiniams, įrenginiams, techninėms eismo reguliavimo priemonėms ir su tuo susijusias kelių savininkų bei kitų institucijų pareigas nustato Lietuvos Respublikos Kelių įstatymas¹³.

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo¹⁴ 6 straipsnio ir Lietuvos Respublikos Kelių įstatymo¹⁵ 13 straipsnio reikalavimus bei siekiant gerinti policijos įstaigų veiklą užtikrinant ir tobulinant eismo sąlygų kontrolę, 2005 m. spalio 24 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-671 „Dėl kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir patvirtino Kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašą¹⁶.

Aprašo II dalyje yra įvardinti dokumentai ir veikla, kuriuos juridiniai ar fiziniai asmenys privalo suderinti su policijos pareigūnais, t.y.:

- 1) gyvenamųjų vietovių bendrieji planai bei kiti teritorijų planavimo dokumentai;
- 2) automobilių kelių, gatvių tiesimo, rekonstrukcijos projektai;
- 3) automobilių kelių ir gatvių eismo organizavimo (techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo) projektai;
- 4) objektų, prie kurių susirenka daug žmonių ir atvažiuoja daug transporto priemonių (kino teatrų, stadionų ir pan.), automobilių stovėjimo aikštelių, degalinių, maitinimo ir prekybos vietų, kitų objektų prie kelių ir gatvių, aplinkos ir privažiavimo vietų projektai;
- 5) geležinkelio pervažų įrengimo, rekonstrukcijos ir išmontavimo projektai;

3166; Valstybės žinios, 2004, Nr. 73-2526; Valstybės žinios, 2005, Nr. 86-3207; Valstybės žinios, 2007, Nr. 128-5213.

¹³ Lietuvos Respublikos kelių įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 44-1076; Valstybės žinios, 2002, Nr. 101-4492.

¹⁴ Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2883; Valstybės žinios, 2002, Nr. 123-5543; Valstybės žinios, 2003, Nr. 38-1715; Valstybės žinios, 2003, Nr. 70-3166; Valstybės žinios, 2004, Nr. 73-2526; Valstybės žinios, 2005, Nr. 86-3207; Valstybės žinios, 2007, Nr. 128-5213.

¹⁵ Lietuvos Respublikos kelių įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 44-1076; Valstybės žinios, 2002, Nr. 101-4492.

¹⁶ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. spalio 24 d. įsakymas Nr. 5-V-671 „Dėl Kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 130-4700.

- 6) prie kelių ir gatvių esančių teritorijų, sankryžų apželdinimo projektai;
- 7) kelių ir gatvių važiuojamosios dalies bei kelio statinių ženklavimo projektai;
- 8) statybos, remonto, antžeminių ar požeminių inžinerinių komunikacijų tiesimo darbai gatvėse ir keliuose bei jų apsaugos zonose;
- 9) leidimai prekybinei veiklai, vykstančiai arčiau kaip 30 m nuo gatvių važiuojamosios dalies arba kelio apsaugos zonoje;
- 10) išorinės reklamos, planuojamos statyti arčiau kaip 30 m nuo gatvių bei arčiau kaip 150 m nuo kelio ne gyvenvietėse, įrengimas;
- 11) sankryžų ir nuovažų į esamus kelius įrengimo projektai;
- 12) bendrojo naudojimo transporto priemonių maršrutų ir stotelių vietos parinkimas;
- 13) masinių ir sporto renginių organizavimas.

Nustatyti rengiamų teritorijų planavimo dokumentų sąlygas, projektavimo technines sąlygas ar su saugiu eismu susijusios veiklos sąlygas, leisti ar uždrausti šią veiklą, derinti projektus, leisti techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimą, taip pat dalyvauti valstybinėse komisijose priimant eksploatuoti naujus ir rekonstruotus kelius, gatves, kitus su saugiu eismu susijusius objektus magistraliniuose ir krašto keliuose arba jų apsaugos zonose turi teisę aukštesnės pakopos policijos komisariatų atsakingi pareigūnai. Apskričių centruose – aukštesnės pakopos policijos komisariatų atsakingi pareigūnai. Vietinės reikšmės ir rajoniniuose keliuose, išskyrus per juos einančių magistralinių ir krašto kelių tęsinius – žemesnės pakopos policijos komisariatų atsakingi pareigūnai.

Aukštesnės pakopos policijos komisariatų atsakingi pareigūnai ne rečiau kaip kartą per metus kartu su kelius prižiūrinčių organizacijų, įstaigų atstovais atlieka magistralinių ir krašto kelių apžiūras. Apie minėtas apžiūras raštu informuojama Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnyba.

Aukštesnės ir žemesnės pakopos policijos komisariatų atsakingi pareigūnai ne rečiau kaip 2 kartus per metus (pavasariį ir rudenį) kartu su kelius, gatves prižiūrinčių tarnybų (organizacijų, įstaigų) atstovais organizuoja ir atlieka valstybinės ir vietinės reikšmės kelių apžiūras, taip pat ne rečiau kaip 2 kartus per metus atlieka geležinkelio pervažų apžiūras. Per apžiūras nustatyti trūkumai bei eismo sąlygų pagerinimo priemonės surašomi kelių apžiūros aktuose.

Eismo priežiūros funkcijas vykdančios policijos pareigūnai nuolat kontroliuoja, kaip prižiūrimi, tiesiami ir taisomi valstybinės ir vietinės reikšmės keliai, prižiūri techninių eismo reguliavimo priemonių įrengimo ir eksploatavimo teisėtumą bei pagrįstumą, jų būklę, kontroliuoja, kaip laikomasi kitų nustatytų saugaus eismo reikalavimų. Nustatę trūkumų, apie tai nedelsiant privalo pranešti teritorinės policijos įstaigos operatyvaus valdymo padaliniui.

Ši informacija pažymima informacijos žurnale (Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-271 patvirtintų Informacijos apie nusikalstamą veiklą, kitus teisės pažeidimus ir įvykius registravimo bei tikrinimo taisyklių 1 priedas)¹⁷, kurią operatyvaus valdymo padalinio atsakingas pareigūnas perduoda kelių, gatves prižiūrinčiai organizacijai, įstaigai.

Minėtą veiklą vykdančys pareigūnai nuolat analizuoja duomenis apie eismo įvykius, nustato eismo įvykių koncentracijos vietas ir periodiškai pagal kompetenciją teikia eismo organizavimo funkcijas vykdančioms tarnyboms ir (arba) Saugaus eismo komisijai siūlymus dėl eismo situacijos gerinimo pavojinguose ir avaringuose kelių ruožuose.

Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato (toliau – Vilniaus m. VPK) viešosios policijos (toliau – VP) Eismo priežiūros tarnybos Administracinės veiklos skyriaus Statistikos ir analizės poskyrio pareigūnai atlieka aukščiau įvardintų dokumentų ir veiklos, kuriuos juridiniai ar fiziniai asmenys privalo suderinti su policijos pareigūnais, derinimą ir priežiūrą. Bendradarbiaujama su Vilniaus miesto savivaldybės Miesto ūkio skyriaus darbuotojais. Kartą per savaitę rengiami bendri Vilniaus m. savivaldybės Miesto ūkio skyriaus darbuotojų ir policijos pareigūnų pasitarimai, kurių metu peržiūrimi ir derinami pateikti prašymai. Nustatytu laiku minėta veikla atliekama Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnyboje.

Policijos pareigūnai, gavę paraišką, privalo visapusiškai įvertinti galimą projektuojamo objekto poveikį saugiam eismui, kelio pralaidumui ir, vadovaudamiesi įstatymais, kitais teisės aktais bei norminiais statybos techniniais dokumentais, nustatyti privalomas technines sąlygas, suderinti projektą, leisti arba uždrausti eismą ar su saugiu eismu susijusią veiklą. Privalomųjų sąlygų nustatymas ir derinami projektai policijos įstaigose įrašomi į registrą.

Policijos pareigūnai kontroliuoja, kaip vykdomos nustatytos techninės sąlygos ir laikomasi projekto reikalavimų kelių, gatvių tiesimo, objektų statybos metu, taip pat dalyvauja objektų priėmimo eksploatuoti komisijose.

Ar kelių, gatvių, kelio statinių, techninių eismo reguliavimo priemonių būklė, tiesimo, statybos, rekonstrukcijos, taisymo darbai atitinka saugaus eismo reikalavimus, policijos pareigūnai kontroliuoja reguliariai, taip pat sezoninių kelių, gatvių, geležinkelio pervažų apžiūrų metu.

Nustatant projektavimo technines sąlygas, derinant projektus ir leidžiant prie kelių, gatvių su saugiu eismu susijusią veiklą, turi būti išnagrinėta ir įvertinta:

¹⁷ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. V-271 „Dėl informacijos apie nusikalstamą veiklą, kitus teisės pažeidimus ir įvykius registravimo bei tikrinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr.49-2192.

- 1) ar projektas (veikla) atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus;
- 2) ar projektuojant naujus, rekonstruojant senus kelius numatytos galimybės įrengti gyvenamųjų vietovių aplinkkelius;
- 3) ar gyvenamųjų vietovių ir kituose teritorijų planavimo dokumentuose atsižvelgta į saugaus eismo bei eismo organizavimo reikalavimus;
- 4) ar numatyti pėsčiųjų, dviračių takai, šaligatviai, stovėjimo aikštelės, kelio apšvietimas, atitvarai, stabdymo ir lėtėjimo juostos, techninės eismo reguliavimo priemonės ir kiti eismo sąlygas gerinantys sprendimai;
- 5) ar nepablogės eismo sąlygos, neiškils saugiam eismui pavojingų situacijų, neatsiras posūkių kairėn išvažiuojant į priešpriešinio eismo juostą, važiavimų per skiriamąją juostą, pėsčiųjų važiuojamojoje dalyje, transporto priemonių sustojimo bei stovėjimo saugaus eismo požiūriu nepriimtinosiose vietose ir nesudarys kliūčių eismui.

Už aukščiau išvardytų reikalavimų pažeidimą atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau - ATPK)¹⁸ 145⁽¹⁾ straipsnyje.

Saugios eismo dalyviams aplinkos sukūrimas, kurios svarbiausias pagrindas yra efektyvios inžinerinės saugaus eismo priemonės, tobulas eismo organizavimas yra vis dar problematiškas. Eismo priežiūros pareigūnų darbo praktikoje pasitaiko, kad juridiniai ar fiziniai asmenys nesuderina su policijos pareigūnais aukščiau įvardintų, privalomų su policijos pareigūnais suderinti, dokumentų ir veiklos. Dėl netinkamai kelyje vykdomos veiklos, eismo organizavimo, riboto inžinerinės saugaus eismo priemonių įrengimo kyla grėsmė eismo dalyvių saugumui.

2.2.2. Kelių eismo taisyklių laikymosi kontrolė ir eismo įvykių įforminimas

Visų pirma norėčiau aptarti, kas (kokie pareigūnai) turi įgaliojimus kontroliuoti bei įforminti Kelių eismo taisyklių pažeidimus ir eismo įvykius.

Siekiant gerinti policijos pareigūnų, vykdančių eismo priežiūros funkcijas, veiklos kokybę 2007 m. gegužės 17 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-327 „Dėl įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“¹⁹. Šiuo įsakymu pripažinti netekę galios eilė Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymų (pvz. Lietuvos policijos generalinio

¹⁸ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios, 1985, Nr. 1-1.

¹⁹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 5-V-799 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. 5-V-327 „Dėl įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=0&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-28.

komisaro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 99 „Dėl Universalaus viešosios policijos patrulio koncepcijos“²⁰ su pakeitimais), susijusių su Universalaus viešosios policijos patrulio koncepcija.

Kelerių metų Universalaus viešosios policijos patrulio veiklos analizė parodė, kad būtina gerinti policijos pareigūnų, vykdančių eismo priežiūros funkcijas, veiklos kokybę. Priimtas sprendimas, kad policijos pareigūnai, vykdantys eismo priežiūros funkcijas, turi turėti tam tikrą kvalifikaciją, užtikrinančią kokybišką Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir eismo įvykių įforminimą.

Įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas²¹ nustato įgaliojimų vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo policijos pareigūnams tvarką. Įgaliojimai policijos pareigūnams suteikiami išlaikius žinių įvertinimo įskaitas pagal policijos generalinio komisaro patvirtintas temas ir nustatytą įskaitų laikymo tvarką. Policijos pareigūnams, kurie ne daugiau kaip prieš 3 metus yra įgiję specialųjį policininko profesinį išsilavinimą, aukštąjį teisinį išsilavinimą, įgaliojimai suteikiami automatiškai. Policijos pareigūnams, turintiems įgaliojimus, iš naujo įgaliojimų suteikti nereikia.

Aukštesnės pakopos policijos komisariatas apie policijos pareigūnui suteiktus įgaliojimus raštu informuoja Eismo priežiūros tarnybą ir policijos įstaigą, kurioje dirba šis pareigūnas. Duomenys apie tai, kad pareigūnui suteikti įgaliojimai, saugomi pareigūno tarnybos byloje bei Eismo priežiūros tarnyboje²².

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ patvirtinta „Policijos patrulių veiklos instrukcija“²³. Minėta instrukcija su vėlesniais pakeitimais reglamentuoja policijos pareigūnų, vykdančių eismo priežiūros funkcijas, veiklą, vykdant Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir eismo įvykių įforminimą.

Siekdamas nustatyti vienodą patruliavimo tvarką šalies keliuose ir užtikrinti, kad eismo dalyviams nekiltų abejonių dėl policijos patrulių veiksmų teisėtumo, Lietuvos policijos

²⁰ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 99 „Dėl universalaus viešosios policijos patrulio koncepcijos“http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=450&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-15.

²¹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 5-V-799 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. 5-V-327 „Dėl įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=0&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-28.

²² Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 5-V-799 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. 5-V-327 „Dėl įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=0&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-28.

²³ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.

generalinis komisaras 2005 m. gruodžio 28 d. pasirašė įsakymą Nr. 5-V-827 „Dėl policijos pareigūnų patruliavimo keliuose“²⁴, kuriame nurodė, kaip turi atrodyti (Lietuvos Respublikos standartas LST 1299:2004) specialiosios policijos transporto priemonės, kaip policijos pareigūnai privalo stabdyti transporto priemones, t.y. 1.4 p. nurodyta, kad „stabdytų transporto priemones tik Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 660 patvirtintos Policijos patrulių veiklos instrukcijos²⁵ 66 punkte nustatytais atvejais ir vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso²⁶ 130 straipsnio pastabos nuostatomis“.

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ patvirtinta „Policijos patrulių veiklos instrukcija“²⁷ keista ir papildyta atsižvelgiant į teisės aktų, su kuriais susijusi, nuostatų pasikeitimus bei siekiant tinkamai, kokybiškai organizuoti patrulių veiklą.

Norėčiau paminėti kelis esminius pakeitimus.

2003 m. gruodžio 15 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. V-721 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir papildymo“²⁸. Šiuo įsakymu siekta supaprastinti eismo įvykių tyrimo tvarką bei tinkamai organizuoti patrulių veiklą. Atsižvelgta į dažnus pareigūnų, atliekančių saugaus eismo priežiūrą, korupcijos atvejus.

Minėtos instrukcijos 25 punkte nurodyta, kad: „Konkretų patruliavimo būdą nustato policijos įstaigos ar policijos patrulių padalinio vadovas. Neviešas ir mišrusis patruliavimo būdai gali būti nustatomi tik policijos įstaigos vadovo patvirtintu grafiku. Atlikdami saugaus eismo priežiūrą policijos pareigūnai dirba viešai ir nesislapstydami.“

Minėto instrukcijos 75 punkte nurodyta, kad: „Į patrulinį automobilį pažeidėją ir kitus su Kelių eismo taisyklių pažeidimu susijusius asmenis galima kviesti tik tada kai:

²⁴ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. 5-V-827 „Dėl policijos pareigūnų patruliavimo keliuose“.
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=200&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-02-03.

²⁵ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.

²⁶ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios, 1985, Nr. 1-1.

²⁷ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.

²⁸ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003 m. gruodžio 15 d. įsakymas Nr. 5-V-721 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir papildymo
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=375&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-11.

75.1) juos reikia nuvežti į sveikatos priežiūros įstaigą, policijos įstaigą ar seniūnijos patalpas;

75.2) reikia įforminti eismo įvykio dokumentus;

75.3) asmenį reikia supažindinti su stacionaraus, automobilyje pritvirtinto matavimo prietaiso parodymais;

75.4) asmenį reikia nušalinti nuo vairavimo.

VIII skyriuje „Patrulio veiksmai eismo įvykio vietoje“ nuo 83 iki 94 punkto išdėstyti privalomi patrulio veiksmai nuo informacijos apie įvykusį eismo įvykį gavimo, būtini veiksmai atvykus į eismo įvykio vietą, eismo įvykio įforminimo, administracinio teisės pažeidimo surašymo, surinktos medžiagos perdavimo atsakingam budėtojui.

2005 m. kovo 18 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-201 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“²⁹. Šiuo įsakymu siekta tobulinti policijos patrulių veiklą.

Instrukcija papildyta 66.10 ir 66.11 papunkčiais, nustatančiais:

„66.10) vykdoma transporto priemonių vairuotojų darbo ir poilsio režimo kontrolė;

66.11) vykdoma krovinių režimo ar transporto priemonių techninės būklės kontrolė“.

Instrukcija papildyta atsižvelgiant į bendrus Europos Sąjungos valstybėms keliamus kelių transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo reikalavimus.

Įgyvendindama 2000 m. birželio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/30/EB dėl Bendrijoje važinėjančių komercinių transporto priemonių techninio patikrinimo keliuose ir ją pakeičiančią 2003 m. balandžio 3 d. Komisijos direktyvą 2003/26/EB, suderinančią su technikos pažanga Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 200/30/EB dėl Bendrijoje važinėjančių komercinių transporto priemonių techninio patikrinimo keliuose, 2005 m. balandžio 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 403 „Dėl kelių transporto priemonių techninės būklės kontrolės Lietuvos Respublikos keliuose taisyklių patvirtinimo“ patvirtino Kelių transporto priemonių techninės būklės kontrolės Lietuvos Respublikos keliuose taisykles“³⁰. Minėtų taisyklių 4 punkte nustatyta: „Kontrolę atlieka teritorinių ir specializuotų policijos įstaigų padalinių, kuriems pavesta saugaus eismo priežiūra, pareigūnai....“.

²⁹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. kovo 18 d. įsakymas Nr. 5-V-201 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=275&rub_id=214&irub_id=20 prisijungimo laikas: 2008-01-11.

³⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 13 d. nutarimas Nr. 403 „Dėl Kelių transporto priemonių techninės būklės kontrolės Lietuvos Respublikos keliuose taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 49-1627.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr. 1467 „Dėl kelių transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo“³¹ bei Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2006 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2B -350 „Dėl minimalių su kelių transportu susijusios kontrolės apimčių 2007 metams patvirtinimo“³², 2006 m. gruodžio 13 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-763 „Dėl transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo minimalių apimčių 2007 metais patvirtinimo“³³, kuriuo įpareigojo šalies policijos komisariatus vykdyti vairuotojų darbo dienų kontrolę.

2005 m. rugsėjo 21 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-570 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir tarnybos užduoties patruliui formos bei tarnybos užduoties patruliui rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“³⁴. Šiuo įsakymu siekta efektyviau organizuoti policijos patrulių veiklą.

Instrukcijos 57.5. nustatyta: „pranešti ir įteikti tarnybos užduotį patruliui, paaiškinti jos vykdymo tvarką metodus ir priemones, duoti kitus nurodymus“.

T.y. patruliui duodama konkreti tarnybos užduotis (laikas, užduoties turinys, vieta). Užduotis parengiama atsižvelgiant į užfiksuotų administracinių teisės pažeidimų ar kilusių eismo įvykių analizę.

2006 m. birželio 30 d. Lietuvos policijos generalinis komisaras pasirašė įsakymą Nr. 5-V-412 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“³⁵.

Instrukcija pakeista pasikeitus teisės aktams, t.y. vadovaujantis Transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 452 „Dėl

³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimas Nr. 1467 „Dėl kelių transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo // Valstybės žinios. 2004, Nr. 170-6255.

³² Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2006 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 2B -350 „Dėl minimalių kelių transportu susijusios kontrolės apimčių 2007 metams patvirtinimo // Valstybės žinios, 2005, Nr. 143-5227.

³³ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. 5-V-763 „Dėl transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo minimalių apimčių 2007 metais patvirtinimo“ http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=125&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-26.

³⁴ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymas Nr. 5-V-570 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir tarnybos užduoties patruliui formos bei tarnybos užduoties patruliui rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 116-4217.

³⁵ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. 5-V-412 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=150&rub_id=214&irub_id=20; prisijungimo laikas: 2008-01-14.

Transporto priemones vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių patvirtinimo³⁶, nuostatomis ir siekiant tinkamai organizuoti patrulių veiklą.

Instrukcijoje numatyta, kad policijos pareigūnui įtarus, kad asmuo neblaivus (girtas) ir (ar) apsvaigęs, pareigūnas privalo:

101.1) nedelsdamas (transporto priemonės vairuotojo sutikimu) alkoholio kiekio matuokliu patikrinti, ar transporto priemonės vairuotojas yra blaivus (girtas);

101.5) tikrinimo metu nustatęs, kad transporto priemonės vairuotojas yra neblaivus (girtas) arba jam nesutikus tikrintis ar atlikti medicininę apžiūrą asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, teisės aktų nustatyta tvarka įforminti pažeidimą.

Taigi jeigu vairuotojas vengia neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo patikrinimo, pareigūnas įformina asmens padarytą pažeidimą teisės aktų nustatyta tvarka, t.y. surašomas administracinio teisės pažeidimo protokolas, o tarnybiniame pranešime būtinai nurodomi neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo požymiai ir koku būdu vengta patikrinimo.

Dar vienas teisės aktas, susijęs su Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir eismo įvykių įforminimu – Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 5-V-462 „Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo“ patvirtinta Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimo bylų nagrinėjimo instrukcija³⁷, kuri pakeista (nauja redakcija) Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 5-V-375 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymo Nr. 5-V-462 „Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“³⁸.

Minėtos instrukcijos „II. Protokolo surašymas ir III. Protokolo pildymas“ dalyse nurodyti pareigūnų veiksmai surašant administracinio teisės pažeidimo protokolą (instrukcijos 25 punkte nurodyta „Kiti pareigūnų veiksmai tipiškosiose situacijose nurodyti policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 660 patvirtintoje policijos patrulių veiklos instrukcijoje“³⁹.

³⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 452 „Dėl Transporto priemones vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2006, Nr. 56-200.

³⁷ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymas Nr. 5-V-462 „Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 94-354; Valstybės žinios, 2005, Nr. 31-1095.

³⁸ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 5-V-375 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymo Nr. 5-V-462 "Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo" pakeitimo // Valstybės žinios, 2007, Nr. 65-2544.

³⁹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.

Nustačius Kelių eismo taisyklių pažeidimą (-us) , pildomas policijos generalinio komisaro 2004 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. V-279 „Dėl administracinių teisės pažeidimų protokolų blankų formų patvirtinimo“⁴⁰ patvirtintas administracinio teisės pažeidimo protokolo blankas. Protokolo blanko pildymo tvarka nustatyta minėtoje instrukcijoje.

Magistro darbe toliau trumpai apžvelgsiu eismo įvykių įforminimo teisinį reguliavimą.

Eismo įvykių įforminimo tvarka ir policijos pareigūno veiksmai eismo įvykio vietoje reglamentuoti policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 660 patvirtintoje policijos patrulių veiklos instrukcijoje⁴¹.

Eismo įvykio sąvoka apibrėžta Kelių eismo taisyklėse (toliau - KET)⁴²:

Eismo įvykis – kelyje, viešose ar privačiose teritorijose įvykis, kurio metu, dalyvaujant judančiai transporto priemonei, žuvo ar buvo sužeista žmonių, sugadinta ar apgadinta bent viena transporto priemonė, krovinys, kelias jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje buvęs turtas.

Aptariant eismo įvykių įforminimą reikia išskirti eismo įvykius, kuriuose žuvo ar buvo sužeista žmonių (įskaitinius) ir kurių metu sugadinta ar apgadinta bent viena transporto priemonė, krovinys, kelias jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje buvęs turtas (techninius).

Patrulis, gavęs informacijos apie įvykusį eismo įvykį, privalo: į eismo įvykio vietą atvykti kaip galima greičiau; išsiaiškinti, ar yra nukentėjusiųjų, ar reikalinga medicinos pagalba; esant būtinybei eismo įvykio vietą atitverti atitvėrimo priemonėmis arba kitaip ją pažymėti; užtikrinti savo ir kitų žmonių saugumą bei eismo įvykio vietos apsaugą; imtis visų galimų priemonių eismo įvykyje dalyvavusių asmenų turtui gelbėti ir (ar) apsaugoti; nustatyti transporto priemonių vairuotojus, asmenis, susijusius su eismo įvykiu, ir liudytojus; stebėti, kad eismo įvykyje dalyvavusios transporto priemonės liktų savo vietose, kad nebūtų naikinami ar klastojami palikti pėdsakai; o jei eismo įvykio metu atitrūkusios nuo automobilio detalės (krovinys) išsibarstė po važiuojamąją dalį ir dėl to kitų transporto priemonių eismas tapo nebeįmanomas, jas nufotografuoti (nufilmuoti) ir (arba) pažymėjus (dažais, kreida ir kt.) vietas, kur jos (jis) buvo, pašalinti; jei reikia, reguliuoti eismą ir (ar) organizuoti eismo įvykio vietos apylanką; jeigu po eismo įvykio dokumentų įforminimo

⁴⁰ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2004 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. V-279 „Dėl administracinių teisės pažeidimų protokolų blankų formų patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2004, Nr. 105-3925.

⁴¹ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.

⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1950 „Dėl kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 7-263; Valstybės žinios, 2004, Nr. 142-5197; Valstybės žinios, 2004, Nr. 155-5646; Valstybės žinios, 2004, Nr. 187-6980; Valstybės žinios, 2006, Nr. 108-4115.

transporto priemonės dėl apgadinimų toliau važiuoti negali, teisės aktų nustatyta tvarka organizuoti jų nuvežimą ir pasaugą; surašyti tarnybinį pranešimą, kuriame nurodyti visas eismo įvykio aplinkybes, vairuotojų, nukentėjusiųjų, liudytojų duomenis, rastus daiktus ir pėdsakus, eismo, meteorologines sąlygas ir kt.

Įforminant eismo įvykio, kurios metu buvo sugadintos (apgadintos) transporto priemonės, kroviniai, kelias, kelio statiniai arba kitoks turtas, dokumentus ir atvykus į jos vietą be aukščiau išvardintų veiksmų, būtina:

1) apklausti liudytojus eismo įvykio vietoje bei paimti jų rašytinius paaiškinimus, o jeigu tokios galimybės nėra, užrašyti jų duomenis, sudaryti eismo įvykio vietos schemą, nurodant mastelį;

2) jei eismo įvykio vietoje tvarkingai sudaryti schemas neįmanoma, sudaromas schemas juodraštis, kuriame turi pasirašyti eismo įvykio dalyviai. Atvykus į policijos įstaigos budėtojų padalinį pagal juodraštį nubraižoma schema, nurodant mastelį, kurioje taip pat turi pasirašyti eismo įvykio dalyviai. Schemas juodraštis pridedamas prie eismo įvykio medžiagos;

3) apžiūrėti transporto priemones, kurios dalyvavo autoavarijoje, ir schemoje aprašyti jų apgadinimus;

4) išsiaiškinti eismo įvykio aplinkybes, nustatyti jo kaltininką ir surašyti jam protokolą.

5) jei dėl eismo įvykio sudėtingumo be papildomo tyrimo nėra galimybės nustatyti, kuris eismo dalyvis pažeidė KET, patrulis gali paimti vairuotojų pažymėjimus ir išduoti laikinus leidimus vairuoti transporto priemones, kuriuose nurodo, kada vairuotojai turi atvykti į policijos įstaigą įforminti administracinio teisės pažeidimo dokumentų.

Atvykus į eismo įvykio, kurios metu nukentėjo žmonės, vietą, iki atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai (tyrėjai), be aukščiau nurodytų veiksmų, policijos pareigūnas privalo:

1) imtis priemonių, kad nukentėjusiems asmenims būtų suteikta skubi medicinos pagalba ir (arba) jie būtų pristatyti į asmens sveikatos priežiūros įstaigą;

2) jei yra galimybė, nukentėjusieji gabenami specialiu medicinos pagalbos automobiliu. Patrulis turi užsirašyti šio automobilio valstybinį numerį ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, į kurią bus pristatyti nukentėję asmenys, pavadinimą;

3) jei nėra galimybės iškviesti medicinos pagalbos automobilio, o nukentėjusiųjų būklė gali turėti įtakos jų sveikatai ir gyvybei, reikia gabenti juos pakeleivingu automobiliu. Patrulis turi užsirašyti šio automobilio duomenis, vairuotojo pavardę bei asmens sveikatos priežiūros įstaigos, į kurią bus pristatyti nukentėję asmenys, pavadinimą;

4) nustatyti nukentėjusiųjų pavardes, vardus ir gyvenamąsias (darbo) vietas;

- 5) saugoti transporto priemones, jose esančius daiktus ir krovinį;
- 6) užrašyti vairuotojų, kurių transporto priemonės dalyvavo eismo įvykyje, liudytojų ir kitų su eismo įvykiu susijusių asmenų duomenis;
- 7) paimti eismo įvykio dalyvių vairuotojo pažymėjimus, o jei jų nėra – kitus asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus ir transporto priemonių registracijos liudijimus bei užtikrinti, kad šie asmenys būtų eismo įvykio vietoje tol, kol ikiteisminio tyrimo pareigūnai įformins eismo įvykio dokumentus;
- 8) ikiteisminio tyrimo pareigūnui perduoti jam vairuotojų pažymėjimus (kitus dokumentus), transporto priemonių registracijos liudijimus ir toliau veikti pagal jo nurodymus.

Įforminant eismo įvykio, kurio metu nukentėjo žmonės, dokumentus, surašomas eismo įvykio vietos apžiūros protokolas ir sudaromas planas. Paprastai šiuos dokumentus pildo ikiteisminio tyrimo pareigūnas (tyrėjas).

Policijos pareigūno (patrulio), vykdančio eismo priežiūrą, darbo laiko analizė rodo, kad didžiąją laiko dalį pareigūnai užsiima eismo įvykių forminimu.

Dienraščio „Lietuvos rytas“⁴³ straipsnyje „Kelių policininkai – mokinukai braižytojai“ rašoma, kad „Tokio darbo policininkams ypač padaugėjo po to, kai įsigaliojo privalomasis vairuotojų civilinės atsakomybės draudimas. Dabar netgi dėl menkausio automobilio įbrėžimo vairuotojai skuba gauti policijos pažymą, kuri reikalinga draudimo išmokai gauti. Neefektyvių, ilgų avarių protokolų pildymas atima daug laiko. Pakliuvę į techninę avarią, jie negali dirbti savo tiesioginio darbo. Avarių įforminimas užima tiek daug laiko, kad jo beveik nelieka niekam kitam, - sakė Vilniaus miesto viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos komisaras G. Vasylis.“

Prieš kelis metus inicijuoti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo, Kelių eismo taisyklių bei Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso, Transporto priemonių savininkų ir valdytojų privalomojo civilinės atsakomybės draudimo įstatymo pakeitimai, siūlant, kad įvykus eismo įvykiui be nukentėjusiųjų asmenų (techniniai), nebūtina pranešti apie įvykį policijai, t.y. turinės žalos atlyginimo klausimus perduoti pilnai administruoti draudimo bendrovėms, iki šiol rezultatų nedavė.

2008 m. vasario 8 d. internetinis portalas „Autoreviu.lt“ paskelbė straipsnį „Dėl eismo įvykių deklaracijos“, kuriame rašoma: „Nuo 2008 m. sausio 1 d. buvo planuota tam tikrais atvejais atsisakyti Policijos pareigos vyksti į eismo įvykius, o pareigą tirti eismo įvykius ir nustatyti eismo įvykio kaltininką perduoti draudimo bendrovėms. Tačiau atsakingos institucijos nespėjo paruošti reikiamų

⁴³ Kelių policininkai – mokinukai braižytojai // Lietuvos rytas, 2003 vasario 6 d., Nr. 31.

teisės aktų pakeitimų, todėl nuo 2008 m. sausio 1 d. naujoji tvarka neįsigaliojo, t.y. liko galioti dabartinė – visais atvejais privaloma apie eismo įvykius pranešti Policijai, kuri tiria įvykių aplinkybes ir nustato kaltininkus.⁴⁴

Atsakingos institucijos artimiausiu metu žada paruošti reikiamų teisės aktų pakeitimus, tačiau dėl nežinomų priežasčių, šis procesas vilkinamas.

Manau, kad, atsižvelgiant į esamą avaringumo situaciją Lietuvoje, visų eismo dalyvių sąmonėje būtini pokyčiai, kad eismo dalyviai norėtų matyti Kelių policijos pareigūną gatvėje ar kelyje vykdančią pagrindinę – eismo kontrolės funkciją. Todėl, manau, kad skubūs aukščiau paminėtų teisės aktų, reglamentuojančių eismo kontrolę bei įtakojančių eismo saugumo būklę, pakeitimai, susiję su techninių eismo įvykių perdavimu draudimo bendrovėms, sudarytų sąlygas policijos pareigūnui vykdyti pagrindinę – eismo kontrolės funkciją, užsiimti eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevencija.

2.2.3. Administracinės atsakomybės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus reglamentavimas ir Eismo priežiūros tarnybos praktika jį taikant

Šioje magistro darbo dalyje pirmiausia bus aptarti Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso naujausi pakeitimai bei papildymai griežtinant atsakomybę už Kelių eismo taisyklių pažeidimus, šiuo būdu bandant spręsti taip vadinamo „karo keliuose“ problemą.

Šios darbo dalies tikslas taip pat yra atskleisti, už kokius Kelių eismo taisyklių pažeidimus administracinę atsakomybę taiko Eismo priežiūros tarnybos pareigūnai bei iliustruoti šios administracinės funkcijos įgyvendinimą.

2007 m. gruodžio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 26, 27, 30(1), 32, 123, 124, 124(1), 124(2), 125, 126, 127, 128, 129, 130, 130², 131, 134, 187, 224, 225, 259¹, 269, 281, 312, 313, 314, 315, 320, 326 ir 330 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso 124³ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą⁴⁵.

Šis įstatymas įsigaliojo nuo 2008 m. sausio 1 d.

Darbe norėčiau palyginti ankstesnes, t.y. iki 2008 m. sausio 1 d. galiojusias Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatas ir pateikti pastabas bei

⁴⁴ Internetinis portalas „Autoreviu.lt“ „Dėl eismo įvykių deklaracijos“.

<http://www.autoreviu.lt/portal/keliu-eismo-taisykles/article/3452>; prisijungimo laikas: 2008-03-01.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos Administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 26, 27, 30(1), 32, 123, 124, 124(1), 124(2), 125, 126, 127, 128, 129, 130, 130², 131, 134, 187, 224, 225, 259¹, 269, 281, 312, 313, 314, 315, 320, 326 ir 330 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso 124³ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas // Valstybės žinios, 2007, Nr. 81-3316.

rekomendacijas dėl šiuo metu galiojančių (nuo 2008 m. sausio 1 d.) įstatymo nuostatų, susijusių su Eismo priežiūros tarnybos veikla ir funkcijų vykdymu, taikymo.

1. Dėl ATPK 26 str.

ATPK 26 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas yra priverstinis neatlygintinis šio daikto ir šių pajamų pavertimas valstybės nuosavybe. Konfiskuota gali būti tik daiktas ir pajamos, kurie yra pažeidėjo nuosavybė, išskyrus daiktą ir pajamas, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas ir kurie buvo gauti administracinio teisės pažeidimo padarymu, šio kodekso 62, 62¹, 62² straipsniuose, 110 straipsnio antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124² straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 130², 152, 152¹, 152³, 152⁴, 152⁵, 152⁸, 152¹¹ straipsniuose, 152¹⁴ straipsnio ketvirtojoje dalyje, 153¹ straipsnio ketvirtojoje dalyje, 153¹⁰ straipsnyje, 154⁵ straipsnio antrojoje dalyje, 154⁶ straipsnio antrojoje dalyje, 158 straipsnio antrojoje dalyje, 163², 173 straipsniuose, 209¹ straipsnio antrojoje dalyje, 209² straipsnio pirmojoje, antrojoje ir trečiojoje dalyse, 209³ straipsnyje, 209⁴ straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 209⁶, 210, 214¹⁰, 214²⁷ straipsniuose numatytų administracinių teisės pažeidimų bylose.“

ATPK 124² str. 3 ir 4 d., 127 str. 3 d. ir 130² str. sankcijose yra nustatytas transporto priemonės konfiskavimas. Šią nuobaudos rūšį gali taikyti tokias bylas nagrinėjantys apylinkės teismai, nepriklausomai nuo to, kieno nuosavybė ji yra.

2. Dėl ATPK 30¹ str.

ATPK 30¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Asmenims, kurie padarė administracinį teisės pažeidimą, numatytą šio kodekso 130² straipsnyje, negali būti paskirta mažesnė nuobauda nei sankcijoje numatyta minimali arba paskirta švelnesnė nuobauda nei numatyta sankcijoje, arba visai neskirta administracinė nuobauda.“

130² straipsnyje „Pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“ nustatyta: Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus

pažeidimus, – užtraukia vairuotojams teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo trejų iki ketverių metų su transporto priemonės konfiskavimu, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.“

ATPK 30¹ straipsnio nuostatos negali būti taikomos asmenims, kurie padarė pažeidimą, numatytą ATPK 130² str.

3. Dėl ATPK 123 str.

Pakeistos ATPK 123 straipsnio 1, 2, 3 ir 6 dalys:

1. 123 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „dvejų šimtų“ įrašyti žodžius „vieno šimto penkiasdešimties“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Transporto priemonių, neįregistruotų (neperregistruotų) nustatyta tvarka arba be valstybinės techninės apžiūros, arba turinčių gedimų, dėl kurių Kelių eismo taisyklės draudžia važiuoti, arba neturint vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka išduoto leidimo naudotis kelių transporto priemone su stiklais, kurių šviesos laidumas mažesnis negu leistina, vairavimas – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno šimto iki vieno šimto penkiasdešimties litų.“

2. 123 straipsnio 2 dalyje po žodžių „ženklų galiojimui“ įrašyti žodžius „(išskyrus atvejį, kai pranešus policijai apie automobilio numerio vagystę, vykstama išsiimti naujų numerių)“, vietoj žodžių „vieno šimto penkiasdešimties iki trijų šimtų litų“ įrašyti žodžius „vieno šimto iki dvejų šimtų litų“, vietoj žodžio „dvejų“ įrašyti žodį „vieno“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Įregistruotų, perregistruotų arba išregistruotų transporto priemonių vairavimas be valstybinio numerio ženklų (ženklų) arba vairavimas pasibaigus laikino valstybinio numerio ženklų galiojimui (išskyrus atvejį, kai pranešus policijai apie automobilio numerio vagystę, vykstama išsiimti naujų numerių) – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno šimto iki dvejų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo vieno iki trijų mėnesių.“

3. Pakeisti 123 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Transporto priemonių vairavimas su suklastotais valstybinio numerio ženklais (ženklų), uždengtais ar kitaip užmaskuotais valstybinio numerio ženklais arba su pritvirtintais ne tai transporto priemonei išduotais valstybinio numerio ženklais (ženklų) – užtraukia baudą vairuotojams nuo aštuonių šimtų iki vieno tūkstančio dvejų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo šešių mėnesių iki vienerių metų.“

4. 123 straipsnio 6 dalyje vietoj žodžių „vieno šimto litų baudą“ įrašyti žodžius „baudą nuo aštuoniasdešimties iki vieno šimto dvidešimties litų“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Transporto priemonės vairavimas neapsidraudus transporto priemonių savininkų ir valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu arba nesant apdraustam šiuo draudimu – užtraukia transporto priemonės vairuotojui baudą nuo aštuoniasdešimties iki vieno šimto dvidešimties litų.“

Taigi:

3.1. ATPK 123 str. 1 d. sankcijoje mažinamas baudos dydis – nuo 100 iki 150 lt.

3.2. ATPK 123 str. 2 d. sankcijoje švelninamos nuobaudos – nuo 100 iki 200 lt. arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo 1 iki 3 mėn.

3.3. ATPK 123 str. 3 d. nustatoma papildoma draudžiama veika: „arba su pritvirtintais ne tai transporto priemonei išduotais valstybinio numerio ženklais (ženklų)“. Sumažinta sankcija – bauda nuo 800 iki 1200 lt arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo 6 mėn. iki vienerių metų.“

3.4. ATPK 123 str. 6 d. sankcijoje keičiamas baudos dydis – nuo 80 iki 120 lt.

4. Dėl ATPK 124 str.

Pakeistas ATPK 124 straipsnis „Nustatyto greičio viršijimas“, kuris išdėstytas taip: Nustatyto greičio viršijimas iki 10 kilometrų per valandą – užtraukia įspėjimą vairuotojams.

Nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 10, bet ne daugiau kaip 20 kilometrų per valandą – užtraukia baudą vairuotojams nuo keturiasdešimties iki vieno šimto litų.

Nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 20, bet ne daugiau kaip 30 kilometrų per valandą – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno iki trijų šimtų litų.

Nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 30, bet ne daugiau kaip 40 kilometrų per valandą – užtraukia baudą vairuotojams nuo keturių šimtų iki šešių šimtų litų, o vairuotojams, neturintiems dvejų metų vairavimo stažo, – baudą nuo keturių šimtų iki šešių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo trijų iki šešių mėnesių.

Nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 40, bet ne daugiau kaip 50 kilometrų per valandą – užtraukia baudą vairuotojams nuo šešių šimtų iki aštuonių šimtų litų, o vairuotojams, neturintiems dvejų metų vairavimo stažo, – baudą nuo šešių šimtų iki aštuonių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo šešių mėnesių iki vienerių metų.

Nustatyto greičio viršijimas daugiau kaip 50 kilometrų per valandą – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno tūkstančio iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo vieno iki trijų mėnesių arba septynių parų administracinį areštą su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu šešiams mėnesiams, vairuotojams, neturintiems dvejų metų vairavimo stažo, – baudą nuo vieno tūkstančio iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo vienerių metų iki

vienerių metų ir šešių mėnesių ir vairuotojams, neturintiems teisės vairuoti transporto priemonės, – baudą nuo vieno tūkstančio penkių šimtų iki dviejų tūkstančių penkių šimtų litų arba administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų.“

Atkreiptinas dėmesys, kad straipsnyje yra 6 dalys ir keičiasi leistino greičio ribos (iki 10 km/h, nuo 10 iki 20 km/h, nuo 20 iki 30 km/h, nuo 30 iki 40 km/h, nuo 40 iki 50 km/h ir virš 50 km/h). Dėl padarytų pažeidimų, kvalifikuojamų pagal 1-5 dalį, bylas nagrinėja policija, pagal 6 d. – teismas.

5. Dėl ATPK 124¹ str.

ATPK 124¹ straipsnyje „Kelio ženklų reikalavimų nesilaikymas, žmonių vežimo ir Kelių eismo taisyklių pažeidimas“ nustatyta:

Važiavimas esant draudžiamam šviesoforo signalui arba reguliuotojo gestui, nesustojimas prieš pėsčiųjų perėją, kai to reikalauja taisyklės, taip pat sustojimas (stovėjimas) neapšviestuose kelių ruožuose tamsoje arba esant blogam matomumui be gabaritinių arba stovėjimo šviesų, arba avarinės šviesos signalizacijos (avarinio sustojimo ženklo) – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno šimto iki dviejų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo vieno iki šešių mėnesių.

Kelio ženklų ar ženklinimo nesilaikymas, taip pat vairuotojų pareigų pėstiesiems, išskyrus nurodytas šio straipsnio pirmojoje dalyje, nevykdymas, stovėjimas ant šaligatvio, kai nėra tai leidžiančių kelio ženklų, stovėjimas ant vejų, pėsčiųjų (dviračių) tako arba važiavimas šaligatviu, veja ar pėsčiųjų (dviračių) taku –

užtraukia baudą vairuotojams nuo penkiasdešimties iki vieno šimto litų.

Vairuotojų reikalavimo duoti kelią pradedant važiuoti, įvažiuojant į kelią, persirikiuojant ir kitaip keičiant važiavimo kryptį nevykdymas, apsisukimas geležinkelio pervažose, vietose, kur kelio matomumas bent viena kryptimi mažesnis kaip 100 metrų, lenkimas sankryžose, išskyrus lenkimą pagrindiniame kelyje, lenkimas geležinkelio pervažose ir 100 metrų prieš jas, kelių ruožuose, kur blogai matomas kelias, pėsčiųjų perėjose, lenkimas kelyje, turinčiame važiavimui ta kryptimi dvi ir daugiau eismo juostų, arba stovėjimas geležinkelio pervažose ir 50 metrų kelio ruože prieš jas ir už jų, sustojimo ir stovėjimo taisyklių pažeidimas automagistralėse –

užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno šimto iki vieno šimto penkiasdešimties litų arba teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo vieno iki trijų mėnesių.

Vairuotojų apsisukimas pėsčiųjų perėjose, tuneliuose, ant tiltų, estakadų, viadukų ir po jais, stovėjimas tuneliuose, ant tiltų, viadukų ir po jais, pėsčiųjų perėjose ir arčiau kaip 5 metrai prieš jas, kitose vietose, kur tai trukdo transporto ar pėsčiųjų eismui, tolimųjų šviesų neperjungimas į artimąsias tamsoje, likus iki atvažiuojančios priešpriešiais transporto

priemonės mažiau kaip 150 metrų, važiavimo automagistralėse, taip pat žmonių vežimo taisyklių pažeidimas – užtraukia baudą vairuotojams nuo keturiasdešimties iki aštuoniasdešimties litų.

Transporto priemonių su įjungtais mėlynos (mėlynos ir raudonos) spalvos švyturėliais ir specialiais garso signalais, taip pat jų lydimų transporto priemonių nepraleidimas, nesustojimas, kai to reikalauja taisyklės, ar kitoks kliudymas jų eismui – užtraukia baudą vairuotojams nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo dviejų iki keturių mėnesių.

Kelių eismo taisyklių pažeidimai, išskyrus numatytuosius šiame kodekse, – užtraukia vairuotojams įspėjimą arba baudą nuo dvidešimties iki keturiasdešimties litų.“

Taigi:

5.1. ATPK 124¹ str. 1 d. sankcijoje nustatyta alternatyvi nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo 1 iki 6 mėn.

5.2. ATPK 124¹ str. 2 d. sankcijoje nustatyta sumažinta piniginė bauda nuo 50 iki 100 lt.

5.3. ATPK 124¹ str. 3 d. sankcijoje nustatyta alternatyvi nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo 1 iki 3 mėn.

5.4. ATPK 124¹ str. 3 d. sankcijoje nustatyta alternatyvi nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo 1 iki 3 mėn.

5.5. ATPK 124¹ str. 4 d. sankcijoje nustatyta sumažinta piniginė bauda nuo 40 iki 80 lt.

5.6. ATPK 124¹ str. 5 d. sankcijoje nustatyta alternatyvi nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo 2 iki 4 mėn.

6. Dėl ATPK 124² str.

Pakeistas ATPK 124² straipsnis - „Pavojingas ir chuliganiškas vairavimas“, kuriame nustatyta:

Transporto priemonių vairavimas, vienu metu ar paeiliui padarant kelis eismo taisyklių pažeidimus, keliančius grėsmę eismo saugumui, taip pat Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs pavojingą situaciją, tai yra privertęs kitus eismo dalyvius staigiai keisti judėjimo greitį, kryptį arba imtis kitokių veiksmų savo ar kitų žmonių saugumui užtikrinti, – užtraukia baudą vairuotojams nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo trijų iki šešių mėnesių, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, – baudą nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų.

Chuliganiškas vairavimas, tai yra kelių eismo taisyklių pažeidimas dėl chuliganiškų paskatų, keliantis pavojų eismo saugumui arba savo ar kitų žmonių saugumui, – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo vienerių iki dvejų metų, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, – baudą nuo dviejų tūkstančių penkių šimtų iki trijų tūkstančių penkių šimtų litų.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti neblaivaus arba apsvaigusio nuo narkotikų arba vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų asmens, – užtraukia baudą vairuotojams nuo dviejų tūkstančių iki trijų tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo dvejų iki trejų metų, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, – baudą nuo trijų tūkstančių penkių šimtų iki keturių tūkstančių litų su transporto priemonės konfiskavimu arba administracinį areštą nuo dešimties iki dvidešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.

Šio straipsnio antrojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti neblaivaus arba apsvaigusio nuo narkotikų arba vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų asmens, – užtraukia baudą vairuotojams nuo trijų tūkstančių iki keturių tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo trejų iki penkerių metų arba administracinį areštą nuo dešimties iki dvidešimties parų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo trejų iki penkerių metų, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, – baudą nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių litų su transporto priemonės konfiskavimu arba administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.“

Atkreiptinas dėmesys, kad straipsnio 2 d. atsiranda sąvoka „Chuliganiškas vairavimas“. Įstatymo leidėjas nustato, kad tai – KET pažeidimas iš chuliganiškų paskatų keliantis pavojų eismo saugumui arba savo ar kitų žmonių saugumui. Kol kas nėra šios ATPK normos taikymo praktikos, tačiau manau, kad toks teisinis reguliavimas pasiteisins ir sumažės KET pažeidimų skaičius, įtakojantis eismo saugumą.

Bylos dėl veikų, už kurias atsakomybė numatyta naujose 3 ir 4 dalyse yra teisingos teismams.

7. Dėl ATPK 125 str.

Pakeistas ATPK 125 straipsnis „Važiavimo per geležinkelio pervažas taisyklių pažeidimas“, kuriame nustatyta:

„Važiavimas per geležinkelį tam neskirtose vietose, kitų transporto priemonių, sustojusių prieš pervažą praleisti traukinio, apvažiavimas, įvažiavimas į pervažą esant draudžiamam šviesoforo ar pervažos budėtojo signalui arba kai užtvaras yra nuleistas arba

pradeda leistis, savavališkas užtvaro pakėlimas arba jo apvažiavimas, įvažiavimas į pervažą, jeigu už jos yra kliūtis, kuri verstų vairuotoją sustoti pervažoje, specialiai transportuoti neparengtų žemės ūkio, kelių, statybos ir kitų mašinų gabenimas per pervažą, taip pat kelio ženklų „Važiuoti nesustojus draudžiama“ reikalavimo nesilaikymas, kai jis pastatytas prieš geležinkelio pervažą, – užtraukia baudą vairuotojams nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo dviejų iki keturių mėnesių.“

Atkreiptinas dėmesys, kad sankcijoje nustatoma privalomai taikoma papildoma administracinė nuobauda – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo dviejų iki keturių mėnesių.

8. Dėl ATPK 126 str.

Pakeistas ATPK 126 straipsnis „Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“, kuriame nustatyta

Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis (nuo 0,41 promilės iki 1,5 promilės), – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno tūkstančio iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo vienerių metų iki vienerių metų šešių mėnesių.

Transporto priemonių, kurių maksimali leidžiama masė didesnė negu 3,5 t arba turinčių daugiau kaip 9 sėdimas vietas, vairavimas, vairuotojams esant neblaiviems, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis (nuo 0,2 promilės iki 0,4 promilės), – užtraukia baudą vairuotojams nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų.

Transporto priemonių vairavimas, vairuotojams, kurių vairavimo stažas iki dvejų metų, esant neblaiviems, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis (nuo 0,2 promilės iki 0,4 promilės), – užtraukia baudą vairuotojams nuo aštuonių šimtų iki vieno tūkstančio litų.

Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems, kai nustatomas vidutinis (nuo 1,51 iki 2,5 promilės) arba sunkus (nuo 2,51 promilės ir daugiau) neblaivumo (girtumo) laipsnis, neblaivumo patikrinimo vengimas, taip pat alkoholio vartojimas po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo – užtraukia baudą vairuotojams nuo dviejų tūkstančių iki trijų tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo dvejų iki trejų metų arba administracinį areštą nuo dešimties iki trisdešimties parų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo dvejų iki trejų metų.

Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, apsvaigimo patikrinimo vengimas, taip pat narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas po eismo

įvykio iki jo aplinkybių nustatymo – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno tūkstančio iki trijų tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo vienerių iki trejų metų arba administracinį areštą nuo dešimties iki trisdešimties parų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo dvejų iki trejų metų.

Perdavimas vairuoti transporto priemonę neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmeniui – užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų.

Praktinis vairavimo mokymas vairavimo instruktoriui esant neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, neblaivumo ar apsvaigimo patikrinimo vengimas, taip pat neblaivumas (girtumas) ar apsvaigimas nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo – užtraukia baudą vairavimo instruktoriui nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo vienuolikos mėnesių iki vienerių metų vieno mėnesio.“

Taigi, straipsnio 1 d. sankcijoje nustatoma privalomai taikoma papildoma administracinė nuobauda – teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo vienerių metų iki vienerių metų šešių mėnesių.

Straipsnio 2 ir 3 d. numatyta naujovė – nežymus girtumo laipsnis (nuo 0,2 iki 0,4 prom.) Esant tokiam girtumui, administracinė atsakomybė atsiranda asmenims už transporto priemonių, kurių maksimali leidžiama masė didesnė negu 3,5 t arba turinčių daugiau kaip 9 sėdimas vietas, vairavimą (126 str. 2 d., bauda nuo 500 iki 1000 lt.) ir už transporto priemonių vairavimą, vairuotojams, kurių vairavimo stažas iki dvejų metų (126 str. 3 d., bauda nuo 800 iki 1000 lt.).

Straipsnio 4 d. nustatyta atsakomybė už transporto priemonių vairavimą, esant vairuotojams neblaiviams, kai nustatomas vidutinis (nuo 1,51 iki 2,5 promilės) arba sunkus (nuo 2,51 promilės ir daugiau) neblaivumo (girtumo) laipsnis, neblaivumo patikrinimo vengimą, taip pat alkoholio vartojimą po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo.

Atkreiptinas dėmesys, kad nebereikia atskirai kvalifikuoti veikų, kai vairuotojui nustatomas vidutinis ar sunkus girtumo laipsniai (ta pati straipsnio dalis).

Už straipsnio 7 d. numatytą veiką numatoma bauda vairavimo instruktoriui nuo 500 iki 1000 lt. su teisės vairuoti transporto priemones atėmimu nuo 11 iki vienerių metų vieno mėnesio.

Norėčiau atkreipti dėmesį, kad teismai nagrinėja bylas, iškeltas pagal 126 str. 1, 4 ir 5 d., policija – pagal 126 str. 2,3, 6 ir 7 d.

9. Dėl ATPK 127 str. 3 d.

Pakeistas ATPK „127 straipsnis „Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmęs turto sugadinimą“, kuriame nustatyta:

Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą, – užtraukia baudą vairuotojams nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų arba teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo vienerių iki dvejų metų, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemonės, – baudą nuo dvejų tūkstančių iki trijų tūkstančių litų.

Kelių eismo taisyklių pažeidimas, nulėmęs kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kitokio turto sugadinimą (apgadinimą), – užtraukia baudą vairuotojams nuo vieno šimto iki dvejų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą nuo trijų iki šešių mėnesių, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemonės, – baudą nuo vieno tūkstančio iki dvejų tūkstančių litų.

Šio straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse numatyti veiksmai, padaryti neblaivaus (girto) arba apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens, – užtraukia baudą vairuotojams nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių litų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo trejų iki penkerių metų arba administracinį areštą nuo penkiolikos iki trisdešimties parų su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu nuo trejų iki penkerių metų, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemonės, – baudą nuo penkių tūkstančių iki penkių tūkstančių penkių šimtų litų su transporto priemonės konfiskavimu ar be jo arba administracinį areštą nuo dešimties iki dvidešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.“

Atkreiptinas dėmesys, kad bylas pagal ATPK 127 str. 3 dalį nagrinėja apylinkės teismai.

10. Dėl ATPK 128 str.

Pakeistos ATPK 128 straipsnio 1 ir 2 dalys, kuriose nustatyta:

„Transporto priemonių vairavimas neturint teisės jų vairuoti ar neturint teisės vairuoti šios rūšies transporto priemonių – užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų arba administracinį areštą.“

„Transporto priemonių vairavimas, kai vairuojančiam asmeniui atimta teisė vairuoti transporto priemonės, – užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio penkių šimtų iki dvejų tūkstančių penkių šimtų litų arba administracinį areštą.“

Atkreiptinas dėmesys, kad pažeidimus pagal ATPK 128 straipsnio 1 ir 2 dalis nagrinėja apylinkės teismai.

11. Dėl ATPK 129 str.

ATPK „129 straipsnyje „Transporto priemonių vairavimas neblaivių ar apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, neturinčių teisės vairuoti“ nustatyta:

Transporto priemonių vairavimas neblaivių ar apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojų, neturinčių teisės vairuoti ar neturinčių teisės vairuoti tos rūšies transporto priemonių, arba neblaivumo ar apsvaigimo patikrinimo vengimas, taip pat alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo – užtraukia baudą nuo keturių tūkstančių iki penkių tūkstančių litų arba administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų.“

Atkreiptinas dėmesys, kad bylas nagrinėja apylinkės teismai.

12. Dėl ATPK 130 str.

Papildytas ATPK 130 straipsnis 3 dalimi ir pakeista pastaba:

130 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Kitų eismo dalyvių, išskyrus vairuotoją, pasitraukimas iš eismo įvykio, su kuriuo jie yra susiję, vietos, pažeidžiant Kelių eismo taisykles, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki aštuonių šimtų litų.“

Pakeista 130 straipsnio pastaba, kuri išdėstyta:

„Pastaba. Uniformuoto policijos arba muitinės pareigūno reikalavimas sustabdyti transporto priemonę išreiškiamas duodant signalą lazdele arba mojanč skrituliu su raudonu atšvaitu skersai judėjimo krypties, arba per garsiakalbį liepiant sustoti. Uniformuoto policijos arba muitinės pareigūno reikalavimas sustabdyti transporto priemonę taip pat gali būti išreiškiamas įjungus specialiomis spalvomis nudažyto ir policijos arba muitinės ženklų pažymėto automobilio švieslentę su užrašu STOP POLICIJA arba STOP. Neturintis tarnybinio ženklų muitinės pareigūnas bet koku atveju parodo transporto priemonės vairuotojui tarnybinį pažymėjimą. Tamsiuoju paros metu policijos arba muitinės pareigūnas, stabdydamas transporto priemonę, turi vilkėti uniformą su šviesą atspindinčiais elementais (vilkėti specialiąsias liemenes, mūvėti rankogalius ar turėti kitus šviesą atspindinčius elementus). Patrulyje turi dirbti ne mažiau kaip du policijos arba muitinės pareigūnai, turintys specialiomis spalvomis nudažytą ir policijos skiriamaisiais ženklais arba muitinės ženklų pažymėtą automobilį, stabdyti transporto priemonę šviečiančia reguliuotojo lazdele arba

minėtu šviesą atspindinčiu skrituliu, įjungus patrulinio automobilio mėlynos ir (arba) raudonos spalvos švyturėlius.“

Taigi, straipsnis papildytas 3 dalimi: „Kitų eismo dalyvių, išskyrus vairuotoją, pasitraukimas iš eismo įvykio, su kuriuo jie yra susiję, vietos, pažeidžiant Kelių eismo taisykles, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki aštuonių šimtų litų.“ Taip pat pakeista straipsnio pastaba dėl transporto priemonių stabdymo.

13. Dėl ATPK 130² str.

Pakeistas ATPK 130² straipsnis „Pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“ kuriame nustatyta:

Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus, – užtraukia vairuotojams teisės vairuoti transporto priemones atėmimą nuo trejų iki ketverių metų su transporto priemonės konfiskavimu, o asmenims, neturintiems teisės vairuoti transporto priemones, administracinį areštą nuo dvidešimties iki trisdešimties parų su transporto priemonės konfiskavimu.“

Taigi, pakeista šio straipsnio redakcija. Nuo šiol pažeidimai nebevertinami balais ir balų sistema panaikinama. Naujoje redakcijoje atsakomybė numatyta asmenims už transporto priemonių vairavimą, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už šio kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus. Bylas pagal ATPK 130² str. taip pat nagrinėja apylinkės teismai.

14. Dėl ATPK 131 str.

Pakeistas ir papildytas ATPK 131 straipsnis, minėti pakeitimai padaryti taip:

1. 131 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „trisdešimties iki penkiasdešimties“ įrašyti žodžius „penkiasdešimties iki vieno šimto“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Pėsčiųjų nepaklusimas kelių eismo reguliavimo signalams, važiuojamosios kelio dalies perėjimas arba ėjimas ja ten, kur draudžiama, taip pat asmenų, vairuojančių mopetus ir dviračius, važnyčiotojų ir kitų asmenų, kurie naudojami keliais, nepaklusimas eismo reguliavimo signalams, kelio ženklų, ženklinimo reikalavimų, taip pat eismo tvarkos automagistralėse nesilaikymas – užtraukia baudą nuo penkiasdešimties iki vieno šimto litų.“

2. 131 straipsnio 2 dalyje vietoj žodžių „penkiasdešimties iki vieno šimto“ įrašyti žodžius „vieno šimto iki dviejų šimtų“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs pavojingą situaciją, tai yra privertęs kitus eismo dalyvius staigiai pakeisti judėjimo greitį, kryptį arba imtis kitokių veiksmų savo ar kitų piliečių saugumui užtikrinti, – užtraukia baudą nuo vieno šimto iki dviejų šimtų litų.“

3. 131 straipsnio 3 dalyje vietoj žodžių „lengvą kūno sužalojimą“ įrašyti žodžius „nežymų sveikatos sutrikdymą“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą, – užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų.“

4. 131 straipsnio 5 dalyje vietoj žodžių „dešimties iki dvidešimties“ įrašyti žodžius „dvidešimties iki keturiasdešimties“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų padaryti Kelių eismo taisyklių pažeidimai, išskyrus numatytuosius šiame kodekse, – užtraukia baudą nuo dvidešimties iki keturiasdešimties litų.“

5. Papildyti 131 straipsnį 6 dalimi:

„Dviračių ir mopedų vairavimas, vadeliojimas ir jojimas, esant asmenims neblaiviems ar apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis, – užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų.“

6. Papildyti 131 straipsnį 7 dalimi:

„Dviračių ir mopedų vairavimas, vadeliojimas ir jojimas, esant asmenims neblaiviems, kai nustatomas vidutinis arba sunkus neblaivumo (girtumo) laipsnis, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki septynių šimtų litų.“

7. Papildyti 131 straipsnį 8 dalimi:

„Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, nulėmęs nežymų sveikatos sutrikdymą, esant asmenims neblaiviems ar apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki šešių šimtų litų.“

Taigi:

14.1. Straipsnio 1 d. sankcijoje nustatyta didesnė bauda – nuo 50 iki 100 lt.

14.2. Straipsnio 2 d. sankcijoje nustatyta didesnė bauda – nuo 100 iki 200 lt.

14.3. Straipsnio 3 d. kaip ir ATPK 127 str. 1 d. vietoj termino „lengvas kūno sužalojimas“ naudojamas terminas „nežymus sveikatos sutrikdymas“.

14.4. Straipsnio 5 d. sankcijoje nustatyta didesnė bauda – nuo 20 iki 40 lt.

14.5. Straipsnis papildomas nauja 6 dalimi: „Dviračių ir mopėdų vairavimas, vadeliuojimas ir jojimas, esant asmenims neblaiviems ar apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai nustatomas lengvas neblaivumo (girtumo) laipsnis, – užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų.“

14.6. Straipsnis papildomas nauja 7 dalimi: „Dviračių ir mopėdų vairavimas, vadeliuojimas ir jojimas, esant asmenims neblaiviems ar apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai nustatomas vidutinis arba sunkus neblaivumo (girtumo) laipsnis, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki septynių šimtų litų.“

14.7. Straipsnis papildomas nauja 8 dalimi: „Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas, nulėmęs nežymų sveikatos sutrikdymą, esant asmenims neblaiviems ar apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki šešių šimtų litų.“

Norėčiau atkreipti dėmesį, kad įstatymo leidėjas nenustatė atsakomybės dviračių, mopėdų vairuotojams, vadeliotojams ar raiteliams už vengimą pasitikrinti dėl neblaivumo ar apsvaigimo..

15. Dėl ATPK 134 str.

Pakeistas ir papildytas ATPK 134 straipsnis „Naudojimosi saugos diržais, taip pat motociklininko šalmais tvarkos pažeidimas“, kuriame nustatyta:

Naudojimosi saugos diržais, taip pat motociklininko šalmais tvarkos pažeidimas – užtraukia vairuotojams ir (ar) keleiviams baudą nuo vieno šimto iki dviejų šimtų litų.

Tokia pat veika, padaryta asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytą pažeidimą, – užtraukia baudą nuo dviejų šimtų iki trijų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimą vienam mėnesiui.“

Taigi:

15.1. Straipsnio 1 d. sankcijoje nustatyta padidinta bauda – nuo 100 iki 200 lt.

15.2. Straipsnis papildytas nauja 2 d. „Tokia pat veika, padaryta asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytą pažeidimą, – užtraukia baudą nuo dviejų šimtų iki trijų šimtų litų arba teisės vairuoti transporto priemones atėmimą vienam mėnesiui.“

16. Dėl ATPK 225 str.

Pakeista ATPK 225 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies 2 punktas:

1. 225 straipsnio 1 dalyje vietoj skaičių ir žodžių „123–129 straipsniuose, 130 straipsnio pirmojoje dalyje“ įrašyti skaičius ir žodžius „123 straipsnyje, 124 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124¹ straipsnyje, 124² straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 124⁴, 125 straipsniuose, 126 straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 127 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 128 straipsnio trečiojoje dalyje, 130 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse“, išbraukti skaičių ir žodį „130² straipsnyje“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„Policija nagrinėja šio kodekso 51¹¹, 81, 82 straipsniuose (dėl pažeidimų automobilių transporte), 107¹, 107², 110 straipsniuose, 111 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 112, 113, 114 straipsniuose, 117 straipsnio trečiojoje dalyje, 118–120, 123 straipsnyje, 124 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124¹ straipsnyje, 124² straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 124⁴, 125 straipsniuose, 126 straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 127 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 128 straipsnio trečiojoje dalyje, 130 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse, 131–134 straipsniuose, 136 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 137 straipsnio antrojoje dalyje (dėl pažeidimų, padarytų pasienio kontrolės punkte), 143 straipsnyje (išskyrus automobilių transporte padarytus pažeidimus), 145–149, 155, 160–162, 165, 166, 167, 167¹, 167² straipsniuose, 167³ straipsnio ketvirtojoje dalyje, 169, 170 straipsniuose, 171 straipsnio trečiojoje dalyje, 172 straipsnyje (dėl asmens bei turto saugos veikloje padarytų pažeidimų), 174, 176, 176¹, 177, 177¹, 177² straipsniuose, 178 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 182 straipsnio pirmojoje dalyje, 182¹ straipsnio pirmojoje dalyje, 183 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 185¹, 185², 185⁴ straipsniuose, 187 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 187⁸ straipsnyje, 188 straipsnio antrojoje dalyje, 193, 194, 195, 196, 197¹, 199, 199¹, 200, 201², 204, 204¹, 205², 206–206³ straipsniuose, 209³ straipsnio pirmojoje dalyje (dėl policijos nustatytų pažeidimų) ir 210 straipsnio trečiojoje dalyje (dėl policijos nustatytų pažeidimų) numatytų administracinių teisės pažeidimų bylas.“

2. 225 straipsnio 2 dalies 2 punkte vietoj skaičių ir žodžių „123–129 straipsniuose, 130 straipsnio pirmojoje dalyje“ įrašyti skaičius ir žodžius „123 straipsnyje, 124 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124¹ straipsnyje, 124² straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 124⁴, 125 straipsniuose, 126 straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 127 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 128 straipsnio trečiojoje dalyje, 130 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse“, išbraukti skaičių ir žodį „130² straipsnyje“, vietoj žodžių „policijos pareigūnai, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių priežiūra, – policijos vyriausiasis komisaras, vyresnysis komisaras, komisarai, komisarai-inspektoriai, vyresnieji inspektoriai – baudą, teisės vairuoti transporto priemones

atėmimą ir daiktų, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, konfiskavimą“ įrašyti žodžius „įgalioti aukštesniosios ir vidurinės grandžių pareigūnų policijos laipsnius turintys pareigūnai, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių laikymosi priežiūra“ ir šį punktą išdėstyti taip:

„2) už šio kodekso 81, 82 straipsniuose (dėl pažeidimų automobilių transporte), 123 straipsnyje, 124 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124¹ straipsnyje, 124² straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 124⁴, 125 straipsniuose, 126 straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 127 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 128 straipsnio trečiojoje dalyje, 130 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse, 131–134, 145–149, 160, 160¹, 160², 169 straipsniuose, 187 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 187⁸ straipsnyje numatytus administracinius teisės pažeidimus – įgalioti aukštesniosios ir vidurinės grandžių pareigūnų policijos laipsnius turintys pareigūnai, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių laikymosi priežiūra; kiti tam įgalioti policijos pareigūnai – baudą iki dviejų šimtų litų.“

Norėčiau atkreipti dėmesį į šio straipsnio 2 d. 2 p. pakeitimą: „už šio kodekso 81, 82 straipsniuose (dėl pažeidimų automobilių transporte), 123 straipsnyje, 124 straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 124¹ straipsnyje, 124² straipsnio pirmojoje, antrojoje dalyse, 124⁴, 125 straipsniuose, 126 straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 127 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse, 128 straipsnio trečiojoje dalyje, 130 straipsnio pirmojoje ir trečiojoje dalyse, 131–134, 145–149, 160, 160¹, 160², 169 straipsniuose, 187 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 187⁸ straipsnyje numatytus administracinius teisės pažeidimus – įgalioti aukštesniosios ir vidurinės grandžių pareigūnų policijos laipsnius turintys pareigūnai, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių laikymosi priežiūra; kiti tam įgalioti policijos pareigūnai – baudą iki dviejų šimtų litų.“

Šiuo pakeitimu nustatyta, kad administracinių teisės pažeidimų bylas gali nagrinėti aukštesniosios ir vidurinės grandžių pareigūnai, kurių pareigybių aprašyme ši funkcija įrašyta.

Šis pakeitimas įvedė aiškumo ir panaikino dėl pareigūnų užimamų pareigų ir turimų nekarinių laipsnių kilusius prieštaravimus. Pareigūnų tarpusavio tarnybos santykiams reguliuoti, jų tarnybos patirčiai, įgaliojimams, vidaus tarnybos stažui, kvalifikacijai pažymėti nustatomi specialūs pareigūnų nekariniai laipsniai. Iki minėto straipsnio pakeitimo buvo nustatyta, kad aukščiau išvardintas administracinių teisės pažeidimų bylas gali nagrinėti policijos pareigūnai, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių priežiūra, – policijos vyriausiasis komisaras, vyresnysis komisaras, komisarai, komisarai-inspektoriai, vyresnieji inspektoriai.

Dėl buvusios nuostatos kildavo prieštaravimai, nes pareigūnams, užimantiems tam tikras pareigas, kuriems pavesta atitinkamų taisyklių laikymosi priežiūra (aukštesniosios ir vidurinės grandžių policijos pareigūnai), aukštesnio policijos laipsnio įgijimas priklauso nuo išstarnautų metų, t.y. neturėdamas ATPK nustatyto atitinkamo laipsnio pareigūnas negalėjo vykdyti savo funkcijų. Pakeitimai išsprendė buvusią problemą, praplėtė turinčių teisę nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas, pareigūnų ratą.

17. Dėl ATPK 269 str. 7 d.

Pakeistas ATPK 269 straipsnis. Pakeista 269 straipsnio 7 dalis ir išdėstyta taip:

„Padarius pažeidimus, numatytus šio kodekso 124¹ straipsnyje (transporto priemonės stovėjimas ant šaligatvio, kai nėra tai leidžiančių kelio ženklų, stovėjimas ant vejų, pėsčiųjų (dviračių) tako, stovėjimas geležinkelio pervažose ir 50 metrų kelio ruože prieš jas ir už jų, tuneliuose, ant tiltų, viadukų ir po jais, pėsčiųjų perėjose ir arčiau kaip 5 metrai prieš jas, kitose vietose, kur tai trukdo transporto ar pėsčiųjų eismui), 126 straipsnyje (transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų), 127 straipsnio antroje ir trečiojoje dalyse (Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlus kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą), 128 straipsnyje (transporto priemonių vairavimas neturint teisės vairuoti), 129 straipsnyje (transporto priemonių vairavimas neblaivių ar apsvaigusiu nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, neturinčių teisės vairuoti), 130² straipsnyje (pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų), 132¹ straipsnyje (transporto priemonių stovėjimo tvarkos gyvenamosiose zonose ir kiemuose nesilaikymas), jei tai trukdo transporto ar pėsčiųjų eismui arba kitaip pažeidžia kitų asmenų teises, policijos pareigūnai turi teisę priverstinai nuvežti transporto priemonę Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Nuvežtą transporto priemonę leidžiama susigrąžinti (išskyrus atvejus, kai ji konfiskuojama) tik po to, kai sumokėta skirtoji bauda ar atliktas administracinis areštas.“

Taigi įstatymo leidėjas šiuo pakeitimu padidina veiku, kurias padarius policijos pareigūnai turi teisę priverstinai nuvežti transporto priemonę, skaičių. Tai pažeidimai, kvalifikuojami pagal ATPK 126 str. (transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų), 127 str. 2 ir 3 d. (Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlus kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą), 128 str. (transporto priemonių vairavimas neturint teisės vairuoti), 129 str. (transporto priemonių vairavimas neblaivių ar apsvaigusiu nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, neturinčių teisės vairuoti), 130²

str. (pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų).

18. Dėl ATPK 281 str.

Pakeistas ATPK 281 str. t.y. pakeista straipsnio 2 d.: „Šio kodekso 119, 122–130, 130², 131, 132, 133, 134, 142⁴ straipsniuose ir 145 straipsnio antroje dalyje, 148 straipsnyje numatytų administracinių teisės pažeidimų bylos gali būti nagrinėjamos pagal pažeidimų padarymo vietą, pažeidėjo gyvenamąją vietą arba pagal transporto priemonių įskaitos vietą.“

Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymu leidžiama bylas, iškeltas pagal ATPK 148 str., nagrinėti ir pagal pažeidėjo gyvenamąją vietą.

19. Dėl ATPK 312 str.

Pakeistas ATPK 312 str. „Nutarimo skirti baudą vykdymas“

Pakeistas šis straipsnis taip: „Nutarimą skirti baudą vykdo antstolis šio kodekso ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka“.

Taigi, policijos įstaigos nebevykdo priverstinio baudos išieškojimo veiksmų ir ši funkcija yra deleguojama antstoliams.

20. Dėl ATPK 313 str.

Pakeistas ATPK 313 str.:

20.1. Pakeista straipsnio 1 dalis, kuri išdėstyta taip:

„Baudą patrauktas administracinė atsakomybė asmuo turi sumokėti ne vėliau kaip per keturiasdešimt dienų nuo nutarimo skirti baudą įteikimo jam dienos, o apskundus tokį nutarimą - ne vėliau kaip per keturiasdešimt dienų nuo pranešimo apie skundo nepatenkinimą dienos.“

20.2. Pakeista 313 straipsnio 4 dalis, kuri išdėstyta taip:

„Atsižvelgdamas į traukiamo ar patraukto administracinė atsakomybė asmens turtinę padėtį, kitas reikšmingas aplinkybes, asmens rašytiniu prašymu organas (pareigūnas) priimdamas nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje arba ne vėliau kaip per keturiasdešimt dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali paskirtos baudos mokėjimą išdėstyti per laikotarpį iki dvejų metų, atsižvelgdamas į paskirtos baudos dydį.“

Matome, kad yra nustatytas žymiai ilgesnis baudos sumokėjimo terminas, kuriam nepasibaigus policijos įstaiga negali bylos išsiųsti antstoliui, kuris vykdo priverstinį baudos išieškojimą. Taip pat įtvirtinta nuostata, kad nubaustasis per 40 dienų gali kreiptis į instituciją dėl paskirtosios baudos išdėstymo dalimis. Tokiu atveju turėtų būti gaunamas asmens raštiškas prašymas, kuris registruojamas policijos įstaigos (struktūrinio padalinio)

raštinėje, o išnagrinėjus surašomas atskiras nutarimas, kuris išsiunčiamas (įteikiamas) asmeniui.

21. Dėl ATPK 314 str.

Pakeistas ATPK 314 str. , kurio 1 dalis išdėstyta taip:

„Jeigu pažeidėjas nesumoka baudos per šio kodekso 313 straipsnyje nustatytą terminą, nutarimą skirti baudą priėmęs organas (pareigūnas) šį nutarimą siunčia antstoliui vykdyti.“

Pakeista ir 314 straipsnio 2 dalis ir išdėstyti taip:

„Jeigu nepilnametis neturi savo turto ar jo dalies bendrojoje nuosavybėje, bauda išieškoma iš jo tėvų arba globėjų (rūpintojų).“

Taigi, straipsnio 1 d. įtvirtinta nuostata, kad nesumokėjus baudos per 40 dienų laikotarpį institucija nutarimą išsiunčia vykdyti antstoliui.

Taip pat norėčiau pateikti rekomendacijas dėl tipinių situacijų, kylančių nagrinėjant administracinio teisės pažeidimo bylas:

1. Dėl situacijos, kai padaromi keli pažeidimai, kai vienas yra teisingas teismui, kitas – policijai.

Manau, kad tokiais atvejais reiktų taikyti ATPK 33 str. 1 d. nuostatas ir surašyti kelis administracinių teisės pažeidimų protokolus.

2. Dėl atsakomybės traukiamo asmens iškvietimo į teismą.

Manau, kad policijos pareigūnas neturėtų nustatinėti bylos nagrinėjimo laiko teisme, o tik informuoti asmenį, kokioje teisminėje institucijoje (t.y. apylinkės teisme) byla bus nagrinėjama.

3. Dėl nutarimų blankų.

Manau, kad į teismus bylos turėtų būti siunčiamos kartu su nutarimų blankais. Be to, manau, kad yra tikslinga pataisyti blanko antroje pusėje nustatytą baudos sumokėjimo terminą ar kitaip asmenį raštu (uždedant spaudą) apie tai informuoti.

4. Dėl transporto priemonių su kroviniu priverstinio nuvežimo.

Tais atvejais, kai nustatoma, kad transporto priemonėje yra kroviny ir tokia transporto priemonė yra priverstinai nuvežama, informant pažeidimą ar registruojant pažeidimo medžiagą, esant galimybei, imtis priemonių, kad būtų informuojamas savininkas ar kitas suinteresuotas asmuo. Tais atvejais, kai už pažeidimą nenumatytas transporto priemonės konfiskavimas ir kai yra kitas asmuo galintis vairuoti transporto priemonę – galima jos priverstinai nenuvežti.

Be to, policijos pareigūnų veiksmai, esant ATPK 127 str. 3 d. ir 130² str. numatytiems pažeidimams, kai asmeniui gresia transporto priemonės konfiskavimas, numatyti Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. spalio 17 d. įsakyme Nr. 5-V-599 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2001 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 622 „Dėl paimtų, areštuotų, konfiskuotų daiktų, daiktinių įrodymų priėmimo, apskaitos, saugojimo, perdavimo, gražinimo ir naikinimo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“⁴⁶

5. Dėl veikų kvalifikavimo, kai asmuo padaro kitą pažeidimą neturėdamas teisės vairuoti ar kai ji yra atimta.

Esant nustatytiems tokiems atvejams, manome, kad turi būti taikoma speciali norma (pvz., jei asmuo vairuoja automobilį neturėdamas teisės vairuoti ir įvykdo eismo įvykį, jo veika kvalifikuojama tik pagal ATPK 127 str. 2 d. ir tokią bylą nagrinėja policija).

6. Dėl situacijos, kai asmenys kreipsis dėl nuobaudų peržiūrėjimo.

ATPK 8 str. 2 d. nustatyta, kad aktai, švelninantys arba panaikinantys administracinę atsakomybę už administracinius teisės pažeidimus, turi atgalinio veikimo galią, t. y. taikomi skiriant nuobaudas už teisės pažeidimus, padarytus prieš šių aktų išleidimą, taip pat paskirtoms nuobaudoms, kurios nėra įvykdytos. Dėl paskirtos administracinės nuobaudos, kuri nėra įvykdyta, peržiūrėjimo suinteresuotas asmuo pareiškimu kreipiasi į organą (pareigūną), priėmusį nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje. Aktai, nustatantys arba sugriežtinantys atsakomybę už administracinius teisės pažeidimus, neturi atgalinio veikimo galios.

Taigi, tais atvejais, kai asmuo raštu kreipsis su prašymu peržiūrėti nutarimą būtina taikyti šio straipsnio nuostatas. Turėtų būti surašomas kitas nutarimas, kuriame išdėstoma asmens prašymo esmė, motyvai ir priimtas sprendimas. Patenkinus asmens prašymą, turi būti imamasi priemonių, kad toks asmuo atgautų pinigines lėšas, teisę vairuoti transporto priemones, gražinamas vairuotojo pažymėjimas.

7. Dėl situacijos, kai paskirta bauda yra išdėstyta sumokėti per tam tikrą laikotarpį, o transporto priemonė priverstinai nuvežta.

ATPK 269 str. 7 d. yra nustatyta, kad nuvežtą transporto priemonę leidžiama susigrąžinti (išskyrus atvejus, kai ji konfiskuojama) tik po to, kai sumokėta skirtoji bauda ar atliktas administracinis areštas. Kadangi kodekso normos plečiamuoju principu negali būti aiškinamos, todėl manau, kad ir šioje situacijoje transporto priemonė turėtų būti gražinama

⁴⁶ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. spalio 17 d. įsakymas Nr. 5-V-599 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2001 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 622 „Dėl paimtų, areštuotų, konfiskuotų daiktų, daiktinių įrodymų priėmimo, apskaitos, saugojimo, perdavimo, gražinimo ir naikinimo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios., 2006, Nr. 113-4330.

tik sumokėjus visą baudą. Be to, asmeniui kreipiantis dėl baudos išdėstymo dalimis, byla nagrinėjanti institucija turėtų supažindinti su šia įstatymo nuostata.

8. Dėl ATPK nuostatų taikymo įsigaliojus pataisoms.

Šiuo atveju reikia vadovautis ATPK 8 str. 2 d., t.y. jei pažeidimas padarytas iki pataisų įsigaliojimo, o byla nagrinėjama po įsigaliojimo, taikomas švelnesnę atsakomybę nustatantis įstatymas (pvz. jei asmeniui pradėta teisena pagal ATPK 128 str. 1 d., tai ir po pataisų įsigaliojimo turi būti taikomas įstatymas, galiojęs pažeidimo padarymo metu ir byla nagrinėjama policijos įstaigoje). Ir atvirkščiai, jei, pvz., teisena gruodžio mėn. pradėta pagal ATPK 124¹ str. 2 d., tai nagrinėjant byla įsigaliojus pataisoms turi būti taikomas naujas įstatymas, nes jis švelnina atsakomybę pagal šį straipsnį.

Kitas momentas dėl straipsnių, kuriuose numatytas pakartotinumai (ATPK 130² str., 134 str.). Šiais atvejais taip pat turi būti vadovujamasi ATPK 8 str. 2 d. ir ATPK 130² str. bei 134 str. 2 d. nuostatos turi būti taikomos, kai pažeidimai, numatyti ATPK 126 str. 1, 4, 5 d., 127 str. 3 d., 129 str., 134 str. 1 d. padaryti ir nuobaudos paskirtos įsigaliojus pataisoms. Pvz., jei asmeniui nuobauda pagal ATPK 126 str. 1 d. paskirta 2007 m. gruodžio 29 d., o kitą analogišką pažeidimą padaro po pataisų įsigaliojimo, veika pagal ATPK 130² str. nekvalifikuojama.

9. Dėl 126 str. 2 ir 3 d. taikymo.

Alkotesteriu nustačius nežymų girtumo laipsnį (nuo 0,2 iki 0,4 prom.), straipsnio 2 ir 3 d. numatytiems subjektams turi būti surašomas protokolas ir tokia byla nagrinėjama policijos įstaigoje. Tais atvejais, kai įvertinus alkotesterio paklaidą, konstatuojama, jog asmuo neviršijo neleistino nustatyto promilių kiekio, policijos pareigūnas nerašo ATP protokolo, įregistruoja patikrinimą Alkoholio kiekio matuoklio panaudojimo registracijos žurnale ir surašo tarnybinį pranešimą apie asmens patikrinimą alkotesteriu. Tarnybinis pranešimas turi būti registruojamas policijos įstaigos operatyvaus valdymo padalinyje.

Eismo priežiūros tarnybos veiklos praktika įgyvendinant administracinės atsakomybės taikymo funkciją.

Minėta, kad ATPK pakeitimai įsigaliojo nuo 2008 m. sausio 1 d., todėl magistro darbe būtų sudėtinga apibendrintai pateikti Eismo priežiūros tarnybos veiklos praktiką taikant pažeidėjams administracinę atsakomybę pagal naująjį šių santykių teisinį reglamentavimą. Tam reikia ilgesnio laiko tarpo. Dėl šios priežasties magistro darbe apsiribota duomenimis, esančiais Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos ataskaitoje apie darbą, vykdamą eismo priežiūrą ir taikant administracinę atsakomybę 2007 metais (žr. priedą Nr. 2).

2.2.4. Prevencinės eismo saugumo funkcijos vykdymas

Remiantis kasmetiniais statistiniais duomenimis apie eismo įvykius, galima teigti, jog padėtis Lietuvoje yra viena blogiausių Europos Sąjungoje. Europos Sąjungos valstybės siekia iki 2010 metų perpus sumažinti žuvusiųjų eismo įvykiuose skaičių. Šio tikslo įgyvendinimui būtina panaudoti visas įmanomas valstybės institucijų, atsakingų už saugų eismą, priemones, išnaudoti žiniasklaidos galimybes, skatinti verslo bendroves bei visuomenines organizacijas aktyviai prisidėti prie saugų eismą ir eismo dalyvių mandagumą propaguojančių kampanijų.

Eismo kultūra yra bendros kultūros sudėtinė dalis. Todėl ypatingą vietą formuojant eismo dalyvių kultūrą turi užimti švietimas ir auklėjimas, kuris formuoja kiekvieno eismo dalyvio požiūrį, elgseną bei vertybių skalę. Kelių eismo taisyklių nuostata - eismo dalyvių elgesys grindžiamas savitarpio pagarba ir atsargumu gali būti įgyvendinta formuojant brandų, mandagų ir atsakomybę už savo veiksmus jaučiantį, savo ir kito asmens gyvybę gerbiantį ir saugantį eismo dalyvį. Kol Lietuvoje nėra vieningos saugaus elgesio kelyje ugdymo sistemos, policija padeda visuomenei kuriant saugią aplinką. Vienas iš policijos uždavinių, nustatytų Policijos veiklos įstatymo⁴⁷ 5 straipsnio „Policijos uždaviniai“ 1 dalies 4 punkte - nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencija.

Minėto įstatymo 8 straipsnio „Policijos bendradarbiavimas su kitomis valstybės, savivaldybių institucijomis ir visuomene“ 2 dalyje nustatyta, kad „Policija, siekdama užtikrinti asmens ir visuomenės saugumą bei viešąją tvarką, bendradarbiauja su kitomis valstybės bei savivaldybių institucijomis įgyvendindama nusikalstamumo kontrolės ir prevencijos programas bei kita forma įtraukdama į šią veiklą visuomenines organizacijas ir gyventojus...“. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Policija remia įvairių formų teisinio švietimo programas, propaguoja teises žinias mokymo įstaigose, visuomenės informavimo priemonėse ir leidybinėje veikloje.“

Policijos veiklos įstatymo 9 straipsnio „Policija ir visuomenės informavimo priemonės“ 2 dalyje nustatyta, kad „Policija gali steigti visuomenės informavimo priemones, kuriose visuomenei būtų teikiama informacija apie nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos priemonių, kitų policijos uždavinių įgyvendinimą bei skelbiama kita su policijos veikla susijusi informacija.“

⁴⁷ Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 90-2777; Valstybės žinios, 2002, Nr. 54-2116; Valstybės žinios, 2003, Nr. 42-1910.

Lietuvos policijos Eismo priežiūros tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 5-V-334 „Dėl Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“⁴⁸ II dalyje „Tarnybos uždaviniai ir funkcijos“ 10.4 punkte nurodyta „Eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevencija“. Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos 2007-2009 metų strateginiame veiklos plane⁴⁹ „Viešosios tvarkos ir visuomenės užtikrinimas bei eismo kontrolė skatinimas“ numatyti uždaviniai, priemonės, vertinimo kriterijai prevencijos funkcijų įgyvendinimui.

Teritorinės policijos įstaigos, vykdančios eismo priežiūros funkcijas, strateginiuose veiklos planuose taip pat numato uždavinius, priemones, vertinimo kriterijus prevencijos funkcijų įgyvendinimui.

Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos 2008-ųjų metų veiklos plane vienas iš nustatytų uždavinių – vykdyti centralizuotas (policijos departamento prie VRM, VPK ar apskrities PK) organizuojamas eismo saugumo akcijas, vykdyti saugaus eismo prevenciją.

Policija negali egzistuoti be sąsajų su visuomene, nes ji yra paslaugas visuomenei teikianti organizacija. Todėl policija, siekdama užtikrinti asmens ir visuomenės saugumą, policijos ir visuomenės bendradarbiavimą bei policijos ir visuomenės santykių stiprinimą, imasi įvairių prevencijos formų.

Šiame darbe norėčiau panagrinėti Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos veiklą saugaus eismo prevencijos funkcijos vykdymo srityje. Prevencinės veikla planuojama, sudarant prevencinių priemonių planą kalendoriniams metams. Planas sudaromas atsižvelgiant Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato strateginiame veiklos plane ir Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos veiklos plane kasmet keliamus tikslus ir uždavinius.

Atsižvelgdama į dabartinę eismo situaciją Vilniaus policija ėmėsi iniciatyvos kurti Saugaus eismo klasę⁵⁰ ir 2007 metų pradžioje Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato (toliau – Vilniaus m. VPK) viešosios policijos (toliau - VP) Eismo priežiūros tarnyboje šį sumanymą įgyvendino. Sumanymo įgyvendinimui buvo pasitelkti verslininkai, rėmėjai. Imtis šio projekto sostinės policiją paskatino tai, kad Vilniaus gatvėse kasmet sužalojama ar žūsta vis daugiau žmonių, tarp jų vaikų. Pastarieji tiek dėl nepatyrimo, tiek dėl

⁴⁸ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 5-V-334 „Dėl Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr.72-2635.

⁴⁹ Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos 2007-2009 metų strateginis veiklos planas. <http://www.lpept.lt>; prisijungimo laikas 2008-01-12.

⁵⁰ Duris atvėrė saugaus eismo klasę // Policija, 2007 birželis, Nr. 11 (75-413).

spontaniškumo yra bene labiausiai pažeidžiami eismo dalyviai. Pastaruosius 10 metų, nors ir nesistemiškai, buvo vykdomos kai kurios vaikų sužalojimų eismo nelaimėse prevencijos priemonės. Policijos pareigūnai lankėsi ikimokyklinio ugdymo įstaigų, mokyklų rengiamuose pokalbiuose su vaikais (kartu su tėvais) apie saugaus elgesio gatvėse būtinumą, juose buvo primenamos kelių eismo taisyklės, analizuojami eismo įvykiai, kuriuose nukenčia vaikai. Tačiau minėtos vaikų eismo traumų prevencijos priemonės, skirtos vaikų kaip eismo dalyvių mokymui, nėra vienintelės. Jau keletą metų vis daugiau moksleivių pareiškia norą apsilankyti policijos įstaigoje. Ypač didelio lankytojų dėmesio sulaukia policijos įstaigoje organizuojamos atvirų durų dienos, kur bendravimas su lankytojais rodo, kad visuomenei reikia policijos pagalbos. Be to, ir minėtos Saugaus eismo klasės veiklos rezultatai (vaikų, tėvų, pedagogų dėmesys šiai klasei) liudija, kad tokias Saugaus eismo klases būtų tikslinga įrengti ir kituose Lietuvos miestuose.

Saugaus eismo klasė skirta susitikimų su visuomene organizavimui, praktiniam saugaus eismo mokymui, kad vaikai įsimintų praktiniais pavyzdžiais perteikiamas saugaus eismo žinias. Klasėje įrengta šviesoforų reguliuojama sankryža – su gatvėmis, šaligatviais, kelio ženklais, kurioje saugaus elgesio gatvėje mokymas vyksta kaip realioje gatvės aplinkoje.

Saugaus eismo prevencija vykdoma ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigose, kuriose organizuojamos prevencinio pobūdžio akcijos „Atšvaitas- geriausias bičiulis kelyje“, renginiai „Balandžio 6-oji - Saugaus eismo diena“, viktorinos „Aš eisme“, saugaus eismo konkursai „Šviesoforas“. Skelbiami vaikų piešinių „Kelių eismo taisyklių pažeidimai vaikų akimis“ ir rašinių „Ką aš norėčiau pasakyti kelių eismo taisyklių pažeidėjui“ konkursai.

Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos prevencinių saugaus eismo priemonių plane⁵¹ numatyta: Vilniaus m. mokyklose ir kitose vaikų ugdymo įstaigose dalyvauti susitikimuose su vaikais, tėvais, pedagogais; praveisti pokalbius saugaus eismo tema; dalyvauti Vilniaus m. bendruomenės narių, kitų organizacijų organizuojamuose susitikimuose su visuomene, susitikimų metu akcentuoti saugaus eismo svarbą; bendradarbiauti su masinės informacijos priemonių atstovais (televizija, dienraščiais, radijo stotimis), teikti visuomenei informaciją saugaus eismo tema; organizuoti saugaus eismo priemones kartu su tikinčiųjų bendruomenėmis; organizuoti saugaus eismo priemones, kurios būtų skirtos neįgaliųjų eismo dalyvių atskirčiai nuo visuomenės mažinti; organizuoti saugaus eismo priemones, kurių metu būtų dalinami šviesą atspindintys atšvaitai; organizuoti ir

⁵¹Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos 2007 m. prevencinių saugaus eismo priemonių planas. Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos archyvas.

vykdyti saugaus eismo akciją „Būk matomas kelyje“; dalyvauti Europos judriojoje savaitėje ir Tarptautinėje Europos dienoje „ Mieste be savo automobilio“; organizuoti ir vykdyti saugaus eismo akciją „Vaikas keleivis – saugus eismo dalyvis“; organizuoti prevencinę saugaus eismo akciją „Švyturėliai“ specialiųjų transporto priemonių, važiuojančių su įjungtais mėlynais ir raudonais (arba tik mėlynais) žybciojančiais švyturėliais ir specialiais garso signalais, eismui užtikrinti; organizuoti policines - prevencines priemones, kurių metu būtų kontroliuojama, ar eismo dalyviai naudoja saugos diržus; organizuoti policines - prevencines priemones, kurių metu būtų kontroliuojama, ar pėstieji eismo dalyviai laikosi Kelių eismo taisyklių reikalavimų; organizuoti policines - prevencines saugaus eismo priemones, siekiant užkirsti kelią neblaiviems vairuotojams; organizuoti policines - prevencines priemones, siekiant išaiškinti vairuotojus, nevykdančius pareigų pėstiesiems eismo dalyviams; organizuoti policines - prevencines priemones dviratininkų, mopedų ir motociklų vairuotojų daromiems Kelių eismo taisyklių pažeidimams; atsižvelgiant į Vilniaus m. teritorijoje padarytų administracinių teisės pažeidimų ir įvykusių eismo įvykių analizę, nuolat koreguoti tarnybos postų bei maršrutų dislokaciją.

Eismo priežiūros tarnybos pareigūnų vykdomos policinės saugaus eismo priemonės tiesiogiai susijusios su prevencinėmis priemonėmis, todėl daugeliu atveju policinės ir prevencinės priemonės gali būti vykdomos kartu. Policijos pareigūno viešas patruliavimas tam tikrame gatvės ar kelio ruože ir vykdoma eismo dalyvių kontrolės funkcija, drausmina eismo dalyvius ir užkerta kelią eismo įvykiams ir Kelių eismo taisyklių pažeidimams kilti.

Vykdamas eismo kontrolės funkciją būtina siekti prevencijos tikslų, t.y. rengti ir įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią administraciniams teisės pažeidimams, auklėti eismo dalyvius, kad jie būtų labiau sąmoningi ir drausmingi, griežtai laikytųsi įstatymų. Eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių prevencija artimiausiu metu turėtų tapti vienu pagrindinių Eismo priežiūros tarnybos uždavinių ir prioritetine kryptimi.

Svarbu įvertinti ir pritaikyti efektyviausią ir pažangiausią užsienio šalių praktiką.

Pavyzdžiui, Suomijos patirtis⁵² šioje srityje galėtų būti pritaikyta Lietuvoje tuo požiūriu, kad minėtoje valstybėje saugaus eismo prevencijai didelę įtaką daro saugaus eismo priemonių propagavimas žiniasklaidos priemonėse (radijas, televizija, spauda). Apie policijos pareigūnų vykdomas policines – prevencines priemones nuolat informuojama visuomenė. Tam pasitelkiamos žiniasklaidos priemonės, informacija pateikiama stenduose bei kituose visuomenei matomose vietose (pvz. Helsinkyje ant viadukų pakabinamas užrašas, kad šiame

⁵² Suomijos policijos internetinis portalas. http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/index_eng; prisijungimo laikas: 2008-01-28.

kelio ruože kontroliuojamas greitis). Nepaisant to, kad, pvz. greičio kontrolė nėra nuolat vykdoma, visuomenė informuojama, kad transporto priemonių greitis kontroliuojamas.

2.2.5. Informacijos teikimo funkcija

Asmenų (tai fizinis asmuo ar fizinių asmenų grupė, juridinis asmuo, kitas subjektas, neturintis juridinio asmens teisių (komisija, visuotinis narių susirinkimas, nuolatinis pasitarimas) pareiškimų, skundų, prašymų ir pasiūlymų nagrinėjimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas⁵³ ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas⁵⁴.

Pareiškėjas, norėdamas gauti iš įstaigos informaciją, pateikia prašymą, kuriame nurodo, kokią informaciją ar dokumentą pageidauja gauti, savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą (jeigu pareiškėjas yra fizinis asmuo) arba pavadinimą, kodą, buveinės adresą (jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo) ir duomenis ryšiui palaikyti. Jei dėl informacijos kreipiasi pareiškėjo atstovas, nurodoma atstovo vardas, pavardė, adresas, atstovavimą liudijantis dokumentas bei pareiškėjas, kurio vardu jis kreipiasi. Pareiškėjas, prašydamas išduoti privačią informaciją apie save, prašyme turi nurodyti savo asmens kodą. Jei toks prašymas siunčiamas paštu ar per pasiuntinį, prie jo turi būti pridėta notaro patvirtinta pareiškėjo asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija.

Pagal Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo⁵⁵ 14 straipsnį „Informacija pareiškėjui turi būti pateikiama ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos. Jeigu prašoma daug ar sudėtingos informacijos, įstaigos vadovas turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų ir apie tai ne vėliau kaip kitą darbo dieną raštu pranešti pareiškėjui, taip pat nurodyti pratęsimo priežastis.“

Analizuojant Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos gaunamus pareiškimus, skundus, prašymus ir pasiūlymus, pastebėta, kad daugiausia prašymų, t.y. 30 000 per metus gaunama iš draudimo bendrovių. Perdavus techninių eismo įvykių turtinės žalos atlyginimo klausimus pilnai administruoti draudimo bendrovėms, ženkliai sumažėtų Eismo priežiūros

⁵³ Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 10-236; Valstybės žinios, 2005, Nr. 139-5008.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios, 1999, Nr. 601945; Valstybės žinios, 2002, Nr. 123-5557; Valstybės žinios, 2003, Nr. 104-4637; Valstybės žinios, 2005, Nr. 76-2746; Valstybės žinios, 2006, Nr. 77-2975.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 10-236; Valstybės žinios, 2005, Nr. 139-5008.

tarnybos gaunamų prašymų iš draudimo bendrovių kiekis, būtų efektyviau pasiekiamas rezultatas, racionaliau panaudojami žmogiškieji ištekliai.

3. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS PAREIGŪNŲ PRIIMTŲ NUTARIMŲ TAIKYTI ADMINISTRACINĘ ATSAKOMYBĘ GINČIJIMAS

Svarbus teisėtumo garantas yra galimybė apskusti nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje. Nutarimo apskundimo stadija yra fakultatyvinė, neprivaloma, tai yra jeigu nutarimas nebus apskustas, šios stadijos nebus.

ATPK 291 straipsnyje nurodyta, kad nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje gali apskusti asmuo, kurio atžvilgiu jis priimtas, organas, kurio pareigūnas surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą, taip pat nukentėjusysis.

ATPK 292 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje, kuri priėmė administracinės komisijos prie savivaldybių tarybų, savivaldybių seniūnijų kaimo vietovėse seniūnai ir policija, valstybinės inspekcijos ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymų tam įgalioti organai (pareigūnai), gali būti apskustas apygardos administraciniam teismui pagal nutarimą priėmusios institucijos (jos pareigūno) buvimo vietą. Taigi skundas dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje nagrinėjamas ne administracine, bet teismine tvarka. 292 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rajono (miesto) apylinkės teismo (teisėjo) nutarimas administracinio teisės pažeidimo byloje gali būti apskustas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Minėto straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad skundas paduodamas apygardos administraciniam teismui arba siunčiamas jam per instituciją (pareigūną), apylinkės teismą, kuris priėmė nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje. Ši institucija (pareigūnas), jei įstatymai nenumato kitokio termino, per tris paras skundą kartu su byla nusiunčia apygardos administraciniam teismui.

Paduodant skundą dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje svarbu, kad nebūtų praleisti terminai. Pagal ATPK 293 straipsnį skundas dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje gali būti paduotas per dešimt dienų nuo nutarimo priėmimo dienos. Jeigu šis terminas praleistas dėl svarbių priežasčių, jį pareiškėjo prašymu gali atnaujinti apygardos administracinis teismas. Įstatymas nenurodo, ką laikyti svarbiomis priežastimis. Tai sprendžia kiekvienu konkrečiu atveju teismas. Svarbiomis priežastimis, dėl kurių atstatomas skundo padavimo terminas, gali būti pripažinta asmens liga, ilgalaikė komandiruotė, nutarimo negavimas ir pan. Prašyme atnaujinti terminą nurodomos termino

praleidimo priežastys ir pateikiami praleidimo priežastis patvirtinantys įrodymai. Kartu su prašymu atnaujinti terminą administraciniam teismui turi būti paduodamas skundas. ATPK 295 straipsnyje sakoma, kad skundo nustatytu laiku padavimas sustabdo nutarimo skirti administracinę nuobaudą vykdymą iki skundo išnagrinėjimo, išskyrus nutarimus skirti įspėjimą ir administracinį areštą, taip pat tais atvejais, kai skiriama bauda paimama administracinio teisės pažeidimo padarymo vietoje.

ATPK 296 straipsnyje nustatyta, kad skundą dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje atitinkamas administracinis teismas išnagrinėja per dvidešimt dienų nuo administracinio teisės pažeidimo bylos gavimo dienos, jeigu kitaip nenustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

Skundo dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje nagrinėjimą reglamentuoja ATPK 297 straipsnis, kuriame nustatyta, kad teismas, nagrinėdamas skundą dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje, patikrina priimto nutarimo teisėtumą ir pagrįstumą. Kartu teismas, nagrinėdamas skundą, turi patikrinti: ar nuobauda paskirta pagal įstatymus ir ar ją paskyrė organas (pareigūnas), turintis teisę spręsti tos kategorijos bylas, taip pat ar buvo laikomasi nustatytos administracinės nuobaudos skyrimo tvarkos.

Skundo nagrinėjimas vyksta pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymu⁵⁶ nustatytą proceso tvarką.

Pagal minėto įstatymo 107 straipsnį teismo sprendimo, dėl apskūsto nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje, nuorašas per tris dienas, nuo sprendimo surašymo dienos, išsiunčiamas šalims ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims, kurie nedalyvavo teismo posėdyje.

Nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje panaikinimas sukelia tam tikras teises pasekmes. Jeigu neteisėto nuobaudos pritaikymo atveju asmeniui buvo padaryta žala, ši žala asmeniui atlyginama. Panaikinus nutarimą nutraukiant administracinio teisės pažeidimo bylą, grąžinamos išieškotos pinigų sumos, atlygintinai paimti ir konfiskuoti daiktai, taip pat panaikinami kiti apribojimai, susiję su anksčiau priimtu nutarimu. Negalint grąžinti daikto atlyginama jo vertė.

Administracinių bylų teisenos įstatymo 20 straipsnyje nurodyta, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra:

- 1) apeliacinė instancija byloms, kurias išnagrinėjo administraciniai teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, įskaitant bylas dėl administracinių teisės pažeidimų;

⁵⁶ Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios 1999, Nr. 13 – 308; Valstybės žinios 2000, Nr. 85 – 2566.

- 2) apeliacinė instancija administracinių teisės pažeidimų byloms, kurias išnagrinėjo apylinkių teismai.

Kaip matome, jeigu buvo paduotas skundas dėl valstybės institucijų (pareigūnų) nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose, tai šio skundo nagrinėjimas laikomas kaip nagrinėjimas pirmos instancijos teisme ir galimas apeliacinio skundo padavimas. Apeliacinio skundo padavimo galimybė aukštesnės instancijos teismui, nežiūrint kas priėmė nutarimą, valstybės institucija (pareigūnas) ar apylinkės teismas, užtikrina bylos išsprendimo teisėtumą ir teisingumą.

Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos ataskaita (žr. priedą Nr. 3), kurioje pateikti duomenys apie teismų praktiką nagrinėjant bylas pagal skundus dėl administracinių nuobaudų paskirtų už Kelių eismo taisyklių pažeidimus per 2007 m. rodo, kad asmenys naudojami ATPK 291 straipsnyje nustatyta teise apskūsti pareigūno priimtą nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje.

Dėl ribotos šio darbo apimties glaustai pateiksiu tris skirtingas, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo⁵⁷ 124 straipsnio 1 dalyje nurodytas pirmosios instancijos teisme priimtas nutartis.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2007 m. birželio 8 d. išnagrinėjo pil. K.S. administracinio teisės pažeidimo bylą Nr. II-1735-3/2007. Pareiškėjas K.S. skundu kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos pareigūno 2007 m. balandžio 23 d. nutarimu K.S. pagal LR ATPK 124¹ straipsnio 2 dalį paskirtą administracinę nuobaudą - 125 Lt. baudą. Pareiškėjui pareigūnas administracinio teisės pažeidimo protokolą surašė už tai, kad jis 2007 m. balandžio 19 d. Žemaitės g. 7, Vilniuje, sustojo ir paliko automobilį stovėti ant šaligatvio, šiais veiksmais K.S. pažeidė KET 193.5 punkto reikalavimus. Pareiškėjas skunde teigė, kad KET nepažeidė, todėl administracinė nuobauda jam paskirta nepagrįstai. Pažymėjo, kad jo automobilis stovėjo daugiabučio gyvenamojo namo kieme, kuris pagal KET yra priskiriamas gyvenamosioms zonoms (221punktas). Pareiškėjo įsitikinimu, daugiabučio namo kiemas nėra kelias, todėl negali būti skirstomas į kelio dalis, tokias kaip važiojamoji dalis, šaligatvis.

Teismas nustatė, kad K.S. pažeidė KET 193.5 punkto reikalavimus, tai patvirtina administracinio teisės pažeidimo protokolo, policijos pareigūno tarnybinio pranešimo duomenys, schema, liudytojų parodymai. Pats pareiškėjas savo parašu patvirtina, jog sutinka su schemeje pavaizduota automobilio stovėjimo vieta. Teismo teigimu, pareiškėjo argumentas, kad jo automobilis stovėjo daugiabučio namo kieme, t.y. gyvenamojoje zonoje,

⁵⁷ Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios 1999, Nr. 13 – 308; Valstybės žinios 2000, Nr. 85 – 2566.

o ne ant šaligatvio yra nepagrįstas. Pažymėjo, kas pagal KET 15 punktą gyvenamoji zona – tai kelias ar teritorija, kurių pradžia pažymėta ženklu „Gyvenamoji zona“, o pabaiga – „Gyvenamosios zonos pabaiga“. KET 17 punktą nustato, kad kelias – tai eismui skirta ir naudojama žemės arba statinio paviršiaus juosta per visą jos plotį, įskaitant važiuojamąją dalį, sankryžas, šaligatvius, kelkraščius, pėsčiųjų ir dviračių takus, skiriamąsias juostas. Atsižvelgiant į nurodytą teisinį reglamentavimą bei nustatytas faktines aplinkybes, darytina išvada, kad pareiškėjo vairuojamas automobilis stovėjo ant šaligatvio – kelio dalies, nes byloje duomenų, kad pareiškėjo automobilio stovėjimo vietoje buvo kelio ženklas, leidžiantys tokį stovėjimo būdą, kokį pasirinko pareiškėjas, nėra. Teismas nustatė, kad aplinkybių, darančių administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną negalimą, nenustatyta, administracinė nuobauda paskirta nepažeidžiant administracinės nuobaudos skyrimo reikalavimų, o paskirtos baudos dydis atitinka padaryto teisės pažeidimo pobūdį bei pažeidėjo asmenybę.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 124 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 128 straipsniu, nutarė K.S. skundo netenkinti, Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos pareigūno priimtą nutarimą palikti nepakeistą.

Štai kitas administracinių teismų praktikos pavyzdys. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2007 m. birželio 28 d. išnaginėjo pil. D.Č. administracinio teisės pažeidimo bylą Nr. II-1349-12/2007. Pareiškėjas D.Č. skundu kreipėsi į teismą prašydamas panaikinti skundžiamą nutarimą. Teismas nustatė, kad 2007 m. vasario 27 d. Kauno m. VPK VP EPT MKP būrio pareigūnas surašė D.Č. administracinio teisės pažeidimo protokolą už tai, kad jis minėtą dieną Raseinių rajone, kelyje Vilnius-Kaunas –Klaipėda 142 km. vairuodamas automobilį viršijo leistiną 110 km/h greitį, vairavo automobilį 149 km/h greičiu, įvertinus paklaidą ± 1 km/h, greitį viršijo 39 km/h. Tuo jis pažeidė KET 175.1 punkto reikalavimus. 2007 m. kovo 18 d. Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos pareigūnas išnaginėjęs bylą, nutarimu pripažino D.Č. kaltu dėl administracinio teisės pažeidimo protokole inkriminuojamo pažeidimo padarymo, vadovaujantis ATPK 124 str. 4 d., 130², 32 str. 1 d. 5 p. skyrė D.Č. 450 Lt. baudą pažeidimą įvertinant 6 balais.

D.Č. skunde neigė pažeidęs KET, nes jo greičio viršijimo užfiksavimo faktui buvo panaudotas greičio matavimo prietaisas „Berkut R“ Nr. 0205002, šie prietaisai veikdami naudoja radijo dažnius (kanalus) iš 24.05-24.25 GHz radijo dažnio juostos gali būti naudojamos tik gavus Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos leidimą, leidimas išduotas 2006 m. vasario 20 d., bet leidime nurodyta, kad būtina gauti leidimą ir naudoti radijo stotį, jei jos spinduliuotės galia didesnė nei 100 m. W, tačiau Ryšių reguliavimo

tarnyba nėra išdavusi leidimo naudoto radijo ryšio stotį „Berkut R“. Teismas konstatavo, kad duomenų, jog Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos būtų kreipęsis dėl leidimo išdavimo naudoti greičio matavimo prietaisą – radijo ryšio stotį „Berkut R“, byloje nėra. Ryšių reguliavimo tarnyba teismui nurodė, jog ji Informatikos ir ryšių departamentui nebuvo ir nėra išdavusi leidimo naudoti radijo ryšio stotį „Berkut R“. ATPK 256 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad įrodymai administracinio teisės pažeidimo byloje yra bet kurie faktiniai duomenys, kuriais remdamiesi organai (pareigūnai) įstatymo numatyta tvarka nustato, ar yra padarytas administracinis teisės pažeidimas, ar jo nėra, ar dėl jo padarymo tas asmuo kaltas, ir kitokias aplinkybes, turinčias reikšmės bylai teisingai išspręsti. To paties straipsnio 3 dalyje įtvirtinta pareigūnų, turinčių teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą, taip pat ir nagrinėjančio administracinio teisės pažeidimo bylą organo (pareigūno) pareiga rinkti įrodymus, reikalingus faktinėms bylos aplinkybėms išaiškinti. Pagrindiniu įrodymu, patvirtinančiu transporto priemonės greitį, taigi ir D.Č. Kalnę dėl nustatyto greičio viršijimo, laikytini greičio matavimo prietaiso parodymai. Tad šiuo atveju iškyla įrodinėjimo priemonių leistinumumo problema. Darytina išvada, kad D.Č. vairuojamo automobilio greitis buvo fiksuotas panaudojant techninę greičio matavimo priemonę, kuri buvo panaudota, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, t.y. neturint reikalingo leidimo. Administracinė atsakomybėn traukiamo asmens kaltė negali būti įrodinėjama ir grindžiama neleistinomis įrodinėjimo priemonėmis. Skundžiamas institucijos nutarimas negali būti laikomas teisėtas, todėl naikintinas ir administracinio teisės pažeidimo byla nutraukta.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 124 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 128, 129 straipsniais, nutarė D.Č. skundą patenkinti ir panaikino 2007 m. kovo 18 d. Vilniaus m. VPK VP Eismo priežiūros tarnybos nutarimą, kuriuo D.Č. paskirta 450 Lt bauda ir pažeidimas įvertintas 6 balais. D.Č. administracinio teisės pažeidimo byla buvo nutraukta.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2007 m. gegužės 3 d. išnagrinėjo pil. E.T. administracinio teisės pažeidimo bylą Nr. II-1335-6/2007. Pareiškėja E.T. Vilniaus m. VPK VP EPT KPR 2007 m. kovo 13 d. nutarimu nubausta 2000 Lt bauda su atėmimu vairuoti transporto priemonės 24 mėn. už nusižengimo, numatyto LR ATPK 126 str. 2 d. įvykdymą, t.y., kad ji 2007 m. sausio 7 d. vairuodama automobilį pažeidė KET 68 p. reikalavimus, nes vairavo būdama vidutiniame girtumo laipsnyje. Pareiškėja, neneigdama, jog vairavo automobilį būdama neblaivi, skundu prašo piniginę baudą sumažinti ir panaikinti nuobaudos dalį, kuria jai atimta teisė vairuoti transporto priemonės. Pareiškėjos atstovas adv. L.J. palaikė pareiškėjos skunde išdėstytą prašymą karu paaiškindamas, jog skundžiamame

nutarime neteisingai nurodyta nusižengimo padarymo data, nusižengimas padarytas 2007 m. sausio 7 d., o nurodyta 2007 m. vasario 7 d., vadinasi dėl to pareiškėjai ateityje gali kilti neigiamos pasekmės.

Administracinio teisės pažeidimo protokolu, 2007 m. sausio 7 d. medicininės apžiūros neblaivumui, girtumui ar apsvaigimui nustatyti aktu Nr. 45 bei pačios pareiškėjos paaiškinimais įrodyta, kad ji pažeidė KET 68 p. reikalavimus, todėl pagal LR ATPK 126 str. 2 d. yra baustina. Tačiau iš administracinio teisės pažeidimo protokolo bei medicininės apžiūros neblaivumui, girtumui ar apsvaigimui nustatyti aktu Nr. 45 matyti, kad pareiškėja administracinį teisės pažeidimą įvykdė 2007 m. sausio 7 d., o skundžiamame nutarime nusižengimo įvykdymo data nurodyta 2007 m. vasario 7 d.

Atsižvelgdamas į tai, teismas konstatavo, jog skundžiamame nutarime tikslaus nusižengimo laiko nenurodymas pažeidžia pareiškėjos teises, numatytas LR ATPK 272 str., todėl nutarimas naikintinas, o byla gražintina nagrinėti iš naujo.

*Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 124 straipsnio 1 dalies 4 punktu nutarė E.T. skundą tenkinti iš dalies: panaikinti 2007 m. kovo 13 d. Vilniaus m. VPK VP EPT KPR nutarimą, kuriuo E.T. paskirta 2000 Lt bauda su atėmimu vairuoti transporto priemonės 24 mėn. ir gražinti bylą nagrinėti iš naujo.*⁵⁸

Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad ginčai dėl paskirtų administracinių nuobaudų už KET pažeidimus administraciniuose teismuose išsprendžiami įvairiai: vienais atvejais Eismo priežiūros tarnybos pareigūnų priimti nutarimai panaikinami, kitais atvejais – paliekami galioti, dar kitais byla gražinama nagrinėti iš naujo.

⁵⁸ Vilniaus apygardos administracinio teismo nutarimai (administracinio teisės pažeidimo byla Nr. II-1735-3/2007, Nr. II-1349-12/2007, Nr. II-1335-6/2007). Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos archyvas.

4. EISMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS EFEKTYVUMO REZERVAI

Eismo priežiūros tarnybos veikla turėtų būti tobulinama siekiant įgyvendinti pagrindinius tarnybos uždavinius, kurie, minėta, yra tokie:

- 1) policijos strategijos saugaus eismo priežiūros srityje formavimas ir šios strategijos įgyvendinimo koordinavimas bei kontrolė;
- 2) prioritetinių krypčių ir priemonių saugiam eismui gerinti nustatymas;
- 3) eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevencija;
- 4) šalies policijos įstaigų veiklos eismo priežiūros srityje koordinavimas ir kontrolė;
- 5) nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų keliuose užkardymas, pagal kompetenciją migracinių procesų kontrolė;
- 6) policinių priemonių pagal kompetenciją organizavimas ir vykdymas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Įgyvendinant šiuos uždavinius bei tobulinant Eismo priežiūros tarnybos veiklą yra tam tikrų rezervų, kaip antai:

1) įpareigoti teritorinių policijos įstaigų vadovus nuolat vykdyti eismo įvykių analizę aptarnaujamoje teritorijoje, ieškoti avaringumo priežasčių bendrų tendencijų, nustatyti eismo požiūriu pavojingiausias vietas bei apie tai teikti informaciją visuomenei;

2) tobulinti mokomąją medžiagą apie Kelių eismo taisykles. Ji būtų pristatoma vaikams ir paaugliams visose mokyklose, nes pagrindiniai saugaus eismo principai suvokiami jau vaikystėje, todėl eismo kultūros turi būti mokoma nuo pat mažens. Teritorinių policijos įstaigų vadovai turėtų būti įpareigoti paskirti kiekvienai mokyklai, ikimokyklinei ugdymo įstaigai atsakingą pareigūną, kuris sistemingai bendrautų su vaikais eismo saugumo užtikrinimo klausimais, teiktų pagalbą pedagogams;

3) atsižvelgiant į išsamią eismo įvykių analizę Lietuvoje (eismo įvykių statistinis pasiskirstymas pagal savivaldybes, pagal mėnesius, savaitės dienas, paros laiką, eismo dalyvių kategorijas, jų amžiaus grupes, kelio sąlygas, išaiškinamus Kelių eismo taisyklių pažeidimus), nuolat vykdyti tikslines, statistiškai motyvuotas saugaus eismo užtikrinimo prevencines priemones šalies mastu. Apie šias priemones ir jų rezultatus kuo išsamiau būtina informuoti visuomenę;

4) teritorinių policijos įstaigų Eismo priežiūros padalinių vadovus įpareigoti nuolat organizuoti susitikimus su gyventojais, informuojant juos apie avaringumo situaciją aptarnaujamoje teritorijoje, policijos veiklos prioritetus šioje srityje, išklausti ir atsižvelgti į gyventojų racionalius pasiūlymus bei teisėtus lūkesčius.

5) tobulinti patrulių, vykdančių eismo priežiūrą, veiklą, tai yra:

a) nustatyti konkrečius, realiai eismo įvykius įtakojančius Kelių eismo taisyklių pažeidimus bei reikalauti ir patrulių dirbti tokių pažeidimų išaiškinimo linkme;

b) gerinti policijos pareigūnų, vykdančių eismo priežiūros funkcijas, veiklos kokybę. Siekti, kad policijos pareigūnai, vykdančys eismo priežiūros funkcijas, turėtų tam tikrą kvalifikaciją, užtikrinančią kokybišką Kelių eismo taisyklių pažeidimų ir eismo įvykių įforminimą;

c) sudaryti krašto ir rajoninių kelių, taip pat ir miestų gatvių avaringiausių vietų („juodųjų dėmių“) žemėlapius ir nustatyti patruliavimo maršrutus bei postus šiuose ruožuose;

6) formuoti vieningą šalies policijos įstaigų administracinės veiklos praktiką eismo kontrolės srityje;

7) siekti, kad patruliai, vykdančys eismo priežiūrą, turėtų galimybes naudotis informacinėmis technologijomis (nešiojami kompiuteriai su GPRS ryšiu, automobilių valstybinių numerio ženklų skenavimo įrenginiai, patrulinių automobilių monitorinio sistemos). Įdiegti naujas eismo kontrolės technologijas, eliminuojančias iš pažeidimo fiksavimo proceso „žmogiškąjį“ faktorių (automatinės stacionarios bei mobilios leistino važiavimo greičio režimo kontrolės sistemos, Kelių eismo taisyklių pažeidimus foto ir vaizdo įranga fiksuojančios sistemos, patrulių veiklą bei bendravimą su dalyviais fiksuojančios garso bei vaizdo sistemos).

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Policijos pareigūno (patrulio), vykdančio eismo priežiūrą, darbo laiko analizė rodo, kad didžiąją laiko dalį pareigūnai užsiima eismo įvykių forminimu. Manau, kad (darbe paminėtų) teisės aktų, reglamentuojančių eismo kontrolę bei įtakojančių eismo saugumo būklę, skubūs pakeitimai, susiję su techninių eismo įvykių perdavimu draudimo bendrovėms, sudarytų sąlygas policijos pareigūnui vykdyti pagrindinę – eismo kontrolės funkciją, užsiimti eismo įvykių ir Kelių eismo taisyklių pažeidimų prevencija.

2. Nuo 2008 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujoms Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatomis kai kurios administracinių teisės pažeidimų bylos teisingos teismams. Manau, kad tokiais atvejais kai administracinių teisės pažeidimų bylos teisingos teismams, policijos pareigūnui konstatavus teisės pažeidimo faktą ir surašius administracinio teisės pažeidimo protokolą, jo atitinkamoje grafoje reikia nurodyti, kad byla bus nagrinėjama apylinkės teisme, detaliam nenurodant tikslaus teismo pavadinimo, adreso ir laiko. Visais atvejais rekomenduoju bylas siųsti nagrinėjimui pagal pažeidimo padarymo vietą. Policijos įstaigoje užregistravus medžiagą turėtų būti patikslinama, kuris apylinkės teismas pagal aptarnaujamą teritoriją (pvz., jei pažeidimas užfiksuotas Vilniuje, Giraitės g., tai byla išsiunčiama į Vilniaus m. 2-ąją apylinkės teismą) turi nagrinėti šią bylą ir tada nustatytais terminais ji išsiunčiama. Tas pats principas turėtų būti ir dėl pažeidimų, užfiksuotų stacionariais greičio matuokliais. Pvz., jei toks prietaisas įrengtas Kauno rajone ir asmuo padaro veiką, numatytą ATPK 124 str. 6 d., bylą turėtų nagrinėti Kauno rajono apylinkės teismas.

3. Pakeistoje ATPK 130² straipsnio „Pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“ redakcijoje pažeidimai nebevertinami balais ir balų sistema panaikinama. Naujoje redakcijoje atsakomybė numatyta asmenims už transporto priemonių vairavimą, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už ATPK kodekso 126 straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 127 straipsnio trečiojoje dalyje, 129 straipsnyje numatytus pažeidimus.

Manau, kad pagal 130² str. turi būti kvalifikuojami veiksmai, kai asmuo padaro nurodytą veiką nepraėjus vieneriems metams nuo to laiko, kai tokio asmens atžvilgiu įsiteisėjo priimtas teismo sprendimas byloje, iškeltoje pagal ATPK 126 str. 1, 4 ir 5 d., 127 str. 3 d. bei 129 str.

4. Pakeistame ir papildytame ATPK 131 straipsnyje „Pėsčiųjų ir kitų kelių eismo dalyvių padarytas Kelių eismo taisyklių pažeidimas“ įstatymo leidėjas nenustatė atsakomybės dviračių, mopedų vairuotojams, vadeliotojams ar raiteliams už vengimą pasitikrinti dėl neblaivumo ar apsvaigimo. Manau, kad šiems asmenims atsisakius vykdyti teisėtus policijos pareigūnų reikalavimus, tokia veika turėtų būti vertinama kaip pažeidimas, kvalifikuojamas pagal ATPK 187 str. 2 d. (KET 70 p.: „Policijos pareigūno reikalavimu vairuotojas privalo LR Vyriausybės nustatyta tvarka leistis patikrinamas, ar nėra neblaivus (girtas) arba apsvaigęs nuo psichiką veikiančių medžiagų (narkotikų, vaistų, kitų svaigiųjų medžiagų“. KET 47 p.: „Vairuotojas – asmuo, kuris vairuoja ar moko vairuoti transporto priemonę, varo keliu gyvulius ar paukščius, taip pat raitelis, vadeliotojas“. KET 44 p.: „Transporto priemonė – įrenginys, skirtas žmonėms ir (arba) kroviniams vežti. Ši sąvoka taip pat apima traktorius ir savaeiges mašinas“).

5. Pakeistame ir papildytame ATPK 134 straipsnyje „Naudojimosi saugos diržais, taip pat motociklininko šalmais tvarkos pažeidimas“ sugriežtinta atsakomybė (nustatyta padidinta bauda). Manau, kad atsakomybė asmenims pagal straipsnio 2 d. turėtų būti taikoma, kai metų eigoje tas pats asmuo buvo patrauktas administracinėn atsakomybėn, t. y., kai asmens atžvilgiu buvo įsigaliojusi nuobauda paskirta pagal LR ATPK 134 str. 1 d. Be to, remiantis protingumo kriterijais, teisės vairuoti transporto priemones atėmimas, manau, galėtų būti skiriamas tik vairuotojui, nepriklausomai nuo to, ar pagal straipsnio 1 d. atsakomybėn jis buvo trauktas kaip vairuotojas ar keleivis. Taip pat, manau, kad jei tas pats asmuo, patrauktas atsakomybėn pagal ATPK 134 str. 2 d. vėl pažeidžia saugos diržų ar motociklininkų šalimų dėvėjimo tvarką, pagal šią dalį galėtų būti baudžiamas tik jei yra nepraėję vieneri metai kai įsiteisėja nutarimas pagal ATPK 134 str. 1 d. Jei praėjo – veika kvalifikuotina pagal ATPK 134 str. 1 d.

6. Manau, jog padarius pažeidimus, už kuriuos pagal ATPK gali būti skiriamas atėmimas teisės vairuoti transporto priemonę ir kaip viena iš galimų sankcijų numatytas transporto priemonės konfiskavimas, iki byloje priimto nutarimo iš vairuotojo, vadovaujantis ATPK 269 str. 4 d., siūlyčiau paimti ne vairuotojo pažymėjimą, o transporto priemonės registracijos dokumentą ir išduoti laikiną transporto priemonės registracijos dokumentą. Sulaikytas dokumentas kartu su ATP byla perduodamas teismui. Tačiau pabrėžtina, kad minėtas dokumentas gali būti paimamas, kai asmuo turi teisę vairuoti.

Tais atvejais, kai asmuo padaro pažeidimą, už kurį sankcijoje numatytas transporto priemonės konfiskavimas (ATPK 124² str. 3, 4 d., 127 str. 3 d., 130² str.) turi būti imtasi priemonių, kad pažeidimo padarymo įrankis (transporto priemonė) nustatyta tvarka būtų priverstinai nuvežamas. Tokiu būdu būtų užtikrinamas nutarimo skirti nuobaudą vykdymas. Taip pat šioje dalyje nustatyta, kad nuvežtą transporto priemonę leidžiama susigražinti (išskyrus atvejus, kai ji konfiskuojama) tik po to, kai sumokėta skirtoji bauda ar atliktas administracinis areštas. Manau, kad ateityje dėl šios normos konstitucingumo gali kilti klausimų, tačiau įsigaliojus šiai įstatymo nuostatai ji turi būti vykdoma. Poįstatyminių teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios transporto priemonių gražinimą, galioja tiek, kiek tai neprieštarauja šiam įstatymui.

7. Manau, kad policijos įstaigoje nagrinėjant bylą dėl pažeidimo, už kurį yra numatyta bauda ar teisės vairuoti atėmimas, pastaroji nuobaudos rūšis galėtų būti taikoma nustačius sunkinančią aplinkybę, numatytą ATPK 32 str., taip pat atsižvelgiant į pažeidėjo asmenybę, pvz., nėra sumokėjęs anksčiau paskirtų baudų, matyti, kad anksčiau paskirtos nuobaudos nepasiekė savo tikslų. Ši nuobaudos rūšis galėtų būti taikoma atsižvelgiant į pažeidimo padarymo pobūdį (pvz., pažeidimas padarytas esant dideliame eismo intensyvumui, transporto priemonėje važiavo keleiviai, pažeidimas galėjo sukelti pavojingas pasekmes). Teisės teorijoje laikoma, kad teisės vairuoti atėmimas yra griežtesnė nuobauda, todėl jos paskyrimas visais atvejais turi būti motyvuotas.

8. Dėl laikino leidimo išdavimo termino, kai byla teisinga teismui, manau, kad išduoto leidimo galiojimas turėtų būti vienas mėnuo. Policijos pareigūnas, surašydamas protokolą, negali žinoti kada konkrečiai bus nagrinėjama ši byla. Po to, visus klausimus, susijusius su laikino leidimo tęsimu, turėtų spręsti bylą nagrinėjantis teismas.

9. Nuo 2008 m. sausio 1 d. įsigaliojo ATPK pakeitimo ir papildymo įstatymas⁵⁹, kuriame nustatyta, kad bylas pagal ATPK 136² str., 142⁵ – 142¹⁰ str. nagrinėja ir ATP protokolus surašo policija. Taip pat bylas pagal šiuos straipsnius nagrinėja ir protokolus surašo Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos. Kadangi nagrinėjant šias bylas reikalinga atitinkama kvalifikacija, todėl rekomenduoju tokias bylas vadovaujantis ATPK 281 str. nuostatomis siųsti nagrinėjimui į teritorinius Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos padalinius.

10. Eismo įvykių statistikos analizė rodo, kad apie 87 procentai eismo įvykių Lietuvoje vyksta dėl žmogaus (eismo dalyvio) kaltės. Taigi, į saugaus eismo užtikrinimo

⁵⁹ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 77, 83¹, 83², 110¹, 123, 142², 142⁴, 145, 163², 173¹⁶, 188¹⁵, 193², 224, 225, 225², 227, 229, 231, 232¹, 233, 237, 259¹, 262, 264, 271, 281, 320 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 44⁶, 115³, 134¹, 136¹, 136², 142⁵, 142⁶, 142⁷, 142⁸, 142⁹, 142¹⁰, 214²⁸, 214²⁹, 270² straipsniais įstatymas // Valstybės žinios, 2007, Nr. 138-5644.

procesą turėtų būti plačiau įtraukiama visuomenė, kadangi kiekvienas visuomenės narys yra kelių eismo dalyvis ir nuo jo veiksmų priklauso saugaus eismo būklė šalyje.

Siūlau artimiausiu metu sukurti efektyvų visuomenės informavimo apie policijos iniciatyvas bei policijos problemas, užtikrinant eismo saugumą, mechanizmą, stengtis įtraukti visuomenę, įvairias visuomenine organizacijas, savivaldybes, seniūnijas, religines bendruomenes, avaringumo problemų sprendimui.

11. Siūlau parengti policijos generalinio komisaro teisės aktą, įpareigojantį teritorinių policijos įstaigų vadovus rodyti iniciatyvą, kad kiekvienoje savivaldybėje būtų įsteigtos realiai veikiančios Saugaus eismo komisijos, inicijuota, kad kiekvienoje savivaldybėje būtų sudaryti neatidėliotinų priemonių saugiam eismui gerinti planai.

12. Siūlau parengti policijos generalinio komisaro nurodymą policijos įstaigoms dėl teismų praktikos, įpareigoti, kad policijos įstaigos aktyviai dalyvautų teisminiame bylų nagrinėjime, visada formuluotų aiškią poziciją, naudotųsi visomis teisės aktų suteiktomis teisėmis, pvz. apskundimo teise. Tai liestų ne tik skundus dėl paskirtų nuobaudų panaikinimo, bet ir dėl pakeitimo, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30¹ str. nuostatų taikymo. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas įpareigoja atsakovą teikti atsiliepimus dėl skundo, tačiau praktikoje policijos įstaigos šio imperatyvaus įstatymo reikalavimo dažniausiai nevykdo. Teismų posėdžiuose dalyvaujama tik dėl nuobaudos panaikinimo, todėl visais kitais atvejais policijos nutarimas tarsi paliekamas savieigai ir dažnai teismas, neturėdamas suformuluotos atsakovo pozicijos, tenkina nubaustojo prašymus. Todėl būtina įpareigoti policijos įstaigas visais atvejais ir visoms teisminėms institucijoms teikti atsiliepimus, suformuluojant aiškią poziciją, kuri turėtų atitikti policijos įstaigos nutarimo turinį.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Norminiai teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios, 1985, Nr. 1-1.
2. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 26, 27, 30(1), 32, 123, 124, 124(1), 124(2), 125, 126, 127, 128, 129, 130, 130², 131, 134, 187, 224, 225, 259¹, 269, 281, 312, 313, 314, 315, 320, 326 ir 330 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso 124³ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas // Valstybės žinios, 2007, Nr. 81-3316.
3. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 77, 83¹, 83², 110¹, 123, 142², 142⁴, 145, 163², 173¹⁶, 188¹⁵, 193², 224, 225, 225², 227, 229, 231, 232¹, 233, 237, 259¹, 262, 264, 271, 281, 320 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 44⁶, 115³, 134¹, 136¹, 136², 142⁵, 142⁶, 142⁷, 142⁸, 142⁹, 142¹⁰, 214²⁸, 214²⁹, 270² straipsniais įstatymas // Valstybės žinios, 2007, Nr. 138-5644.
4. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios 1999, Nr. 13 – 308; Valstybės žinios 2000, Nr. 85 – 2566.
5. Lietuvos Respublikos kelių įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr. 44-1076; Valstybės žinios, 2002, Nr. 101-4492.
6. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 90-2777; Valstybės žinios, 2002, Nr. 54-2116; Valstybės žinios, 2003, Nr. 42-1910.
7. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2883; Valstybės žinios, 2002, Nr. 123-5543; Valstybės žinios, 2003, Nr. 38-1715; Valstybės žinios, 2003, Nr. 70-3166; Valstybės žinios, 2004, Nr. 73-2526; Valstybės žinios, 2005, Nr. 86-3207; Valstybės žinios, 2007, Nr. 128-5213.
8. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 10-236; Valstybės žinios, 2005, Nr. 139-5008.
9. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios, 1999, Nr. 601945; Valstybės žinios, 2002, Nr. 123-5557; Valstybės žinios, 2003, Nr. 104-4637; Valstybės žinios, 2005, Nr. 76-2746; Valstybės žinios, 2006, Nr. 77-2975.

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 7-263; Valstybės žinios, 2004, Nr. 142-5197; Valstybės žinios, 2004, Nr. 155-5646; Valstybės žinios, 2004, Nr. 187-6980; Valstybės žinios, 2006, Nr. 108-4115.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimas Nr. 1467 „Dėl kelių transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo // Valstybės žinios, 2004, Nr. 170-6255.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 13 d. nutarimas Nr. 403 „Dėl Kelių transporto priemonių techninės būklės kontrolės Lietuvos Respublikos keliuose taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 49-1627.
13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimas Nr. 452 „Dėl Transporto priemonės vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo (girtumo) ar apsvaigimo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2006, Nr. 56-200.
14. Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2006 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 2B -350 „Dėl minimalių kelių transportu susijusios kontrolės apimčių 2007 metams patvirtinimo // Valstybės žinios, 2005, Nr. 143-5227.
15. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 99 „Dėl universalios viešosios policijos patrulio koncepcijos“
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=450&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-15.
16. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2003, Nr. 23-985.
17. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003 m. gruodžio 15 d. įsakymas Nr. 5-V-721 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir papildymo
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=375&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-11.
18. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2004 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. V-279 „Dėl administracinių teisės pažeidimų protokolų blankų formų patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2004, Nr. 105-3925.
19. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. kovo 18 d. įsakymas Nr. 5-V-201 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=275&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-11.

20. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. V-271 „Dėl informacijos apie nusikalstamą veiką, kitus teisės pažeidimus ir įvykius registravimo bei tikrinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr.49-2192.
21. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. 5-V-334 „Dėl Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos nuostatų ir struktūros schemos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr.72-2635.
22. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymas Nr. 5-V-462 „Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 94-354; Valstybės žinios, 2005, Nr. 31-1095.
23. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymas Nr. 5-V-570 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo ir tarnybos užduoties patruliui formos bei tarnybos užduoties patruliui rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 116-4217.
24. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. spalio 24 d. įsakymas Nr. 5-V-671 „Dėl Kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2005, Nr. 130-4700.
25. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. 5-V-827 „Dėl policijos pareigūnų patruliavimo keliuose“
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=200&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-02-03.
26. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. 5-V-412 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 660 „Dėl Policijos patrulių veiklos instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=150&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-14.
27. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. spalio 17 d. įsakymas Nr. 5-V-599 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2001 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 622 „Dėl paimtų, areštuotų, konfiskuotų daiktų, daiktinių įrodymų priėmimo, apskaitos, saugojimo, perdavimo, grąžinimo ir naikinimo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios., 2006, Nr. 113-4330.
28. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2006 m. gruodžio 13 d. įsakymas Nr. 5-V-763 „Dėl transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimo tikrinimo minimalių apimčių 2007 metais patvirtinimo“

http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=125&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-26.

29. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 5-V-375 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. liepos 25 d. įsakymo Nr. 5-V-462 „Dėl Kelių eismo taisyklių administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo // Valstybės žinios, 2007, Nr. 65-2544.
30. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 5-V-799 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. 5-V-327 „Dėl įgaliojimų policijos pareigūnams vykdyti eismo priežiūros funkcijas suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.
http://www.policija.lt/isakymai/index.php?&sk=0&rub_id=214&irub_id=20;
prisijungimo laikas: 2008-01-28.

2. Periodikos straipsniai

31. Duris atvėrė saugaus eismo klasę // Policija, 2007 birželis, Nr. 11 (75-413).
32. Kelių policininkai – mokinukai braižytojai // Lietuvos rytas, 2003 vasario 6 d., Nr. 31.

3. Teismų praktika

33. Vilniaus apygardos administracinio teismo nutarimai (administracinio teisės pažeidimo bylos Nr. II-1735-3/2007, Nr. II-1349-12/2007, Nr. II-1335-6/2007) (Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos archyvas).

4. Kiti šaltiniai

34. Europos Komisijos komunikatas dėl 2003 m. spalio 21 d. Komisijos rekomendacijos dėl kelių eismo saugumo srities nuostatų vykdymo užtikrinimo (OL C 93, 2004-04-17, p.5).
35. Valstybinė saugaus eismo automobilių keliais 2005-2010 metų programa // Valstybės žinios, 2005, Nr. 84-3117.
36. Internetinis portalas „Autoreviu.lt“ „Dėl eismo įvykių deklaracijos“.
[http://www.autoreviu.lt/portal/keliu-eismo-taisykles/article/3452;](http://www.autoreviu.lt/portal/keliu-eismo-taisykles/article/3452) prisijungimo laikas: 2008-03-01.
37. Internetinis portalas Delfi „Vairuotojus greičiausiai vėl drausmins Kelių policija“.
[http://www.delfi.lt/archive/print.php?id=15862287;](http://www.delfi.lt/archive/print.php?id=15862287) prisijungimo laikas: 2008-02-04.
38. Suomijos policijos internetinis portalas.
[http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/index_g;](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/index_g) prisijungimo laikas: 2008-01-28.
39. Eismo priežiūros tarnybos istorija. [http://www.lpept.lt/lt/istorija/;](http://www.lpept.lt/lt/istorija/) prisijungimo laikas: 2008-01-12.
40. Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnybos 2007-2009 metų strateginis veiklos planas.
[http://www.lpept.lt;](http://www.lpept.lt) prisijungimo laikas 2008-01-12.

41. Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos 2007 m. prevencinių saugaus eismo priemonių planas (Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos archyvas).

SANTRAUKA

Darbe analizuojama Eismo priežiūros tarnybos kompetencija, uždaviniai, veiklos praktika. Tiriamos Eismo priežiūros tarnybos veiklą ir funkcijas (t.y. kelių būklės (kelių eismo sąlygų) kontrolė, Kelių eismo taisyklių laikymosi kontrolė ir eismo įvykių įforminimas, administracinės atsakomybės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus reglamentavimas ir Eismo priežiūros tarnybos praktika jį taikant, prevencinės eismo saugumo funkcijos vykdymas, informacijos teikimo funkcija) reguliuojančių teisės aktų nuostatos. Pateikiamos Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso straipsnių nuostatų, susijusių su Eismo priežiūros tarnybos veikla ir funkcijų vykdymu, naujovės, glausta eismo priežiūros teisinio reguliavimo ir institucijų raidos Lietuvoje apžvalga, Eismo priežiūros tarnybos funkcijos. Aptariamoms Eismo priežiūros tarnybos pareigūnų priimtų nutarimų taikyti administracinę atsakomybę ginčijimo galimybės, pateikiami eismo priežiūros tarnybos veiklos efektyvumo rezervai. Magistro darbe taip pat pateikiami kai kurie konkretūs pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse įtvirtintų naujovių taikymo.

SUMMARY

In the above-mentioned thesis powers, tasks and the practice of the law enforcement by the Traffic Supervision Service are analyzed. The study explores the provisions of the legislative acts regulating the functions and the responsibilities of the Traffic Supervision Service (i. e. the control of road conditions (traffic conditions), the enforcement of the Road Traffic Rules and reporting the traffic accidents, the regulation and the practical application of the administrative responsibility for the violations of the Road Traffic Rules by the Traffic Supervision Service, the implementation of preventive road safety measures and the provision of information). The provisions of the newly introduced articles of the Code of Administrative Violations of Law of the Republic of Lithuania relevant to the activities and performance of duties by the Traffic Supervision Service, the concise survey of the legal regulation and the institutional development of the traffic supervision in Lithuania and the duties of the Service are provided. The possibilities of appeal against the decisions taken by the officers of the Traffic Supervision Service to apply administrative responsibility are considered and the area for improving the efficiency of Traffic Supervision Service activities is shown. In this postgraduate thesis some concrete proposals regarding the application the newly introduced articles of the Code of Administrative Violations of Law of the Republic of Lithuania are given.

